

Jana Juráňová
A vén kandúr szenvedelmei

KENGURU ZSEBKÖNYVEK SOROZAT 7.

Jana Juráňová

A vén kandúr szenvedelmei

– MOR(T)ALITÁS –

Fordította:

Horváth Erika

AB-ART

© Jana Juráňová, 2005
Translation © Horváth Erika, 2005
Minden jog fenntartva! All rights reserved!

**Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky**

**A könyv a SLOLIA, Literárne informačné centrum,
Bratislava támogatásával jelent meg.**

Jana Juráňová
A vén kandúr szenvedelmei

Kiadta az AB-ART kiadó
Felelős kiadó: Balázs F. Attila
Lektorálta és szerkesztette:
Haraszti Mária
A borító Papp Judit
művének felhasználásával készült
DTP: MEDIAN
Nyomta: AZ Print Kft., Érsekújvár
Felelős vezető: Berta András

Jana Juráňová
Utrpenie starého kocúra

Vydalo Vydavateľstvo AB-ART
Zodpovedný vydavateľ: F. A. Balázs
Lektorovala a redigovala:
Mgr. Mária Harasztiová
Obálka bola pripravená
použitím diela Judity Papp
DTP: MEDIAN
Tlač: AZ Print s. r. o., Nové Zámky
Zodpovedný vedúci: Ondrej Berta

A valósággal való bárminemű hasonlóság kizárható, hiszen a valóság általában terebélyes, átláthatatlan és bonyolult, nincs se kezdete, se vége.

I.

Beáta leül a reggeli kávéja mellé. Szereti ezt a pillanatot. Otthon van, a maga lakályos kis konyhájában, egyedül. A férje már dolgozik. Hétfő van, a hétvége utáni első nap. Végre, végre nyugalom. Élvezheti a pillanatot.

Hétvége a nyaralóban a férjével. Mit lehet ehhez hozzáfűzni? A férfi recenziót írt, ő a tűzbe bámult és arról ábrándozott, hogy hétfő reggel végre otthon ülhet, egyedül, és iszogathatja a kávéját a konyhában.

A férjének nincs kötött munkaideje – egy véleményformáló hetilap szerkesztője –, de annál inkább szereti a rendszerességet. Az ad értelmet az életének, hogy minden reggel ugyanabban az időben kel fel, megborotválkozik, megissza a kávéját és bemegy a szerkesztőségbe. Amikor Beáta meghallja az ajtó csapódását, kéjesen nyújtózkodik még egyet az ágyban, bekapcsolja az üzenetrögzítőt – az egész világ hagyjon neki békét –, felkapja a fürdőköpenyét, elsuhog a vécére, a fürdőszobába, majd a konyhába.

A kávéfőzés az ő apró szertartása. Ha a kávé el-

készült, észrevétlenül lesurran a földszintre, a bejáratnál lévő levélszekrényhez, és kiveszi az újságot. Megegyeztek a férjével. A levélszekrényben hagyja a napi sajtót, mert a férfi a munkahelyén minden lapot elolvashat.

Szóval: az üzenetrögzítő bekapcsolva, a kávé kész, az újság ott hever előtte. A reggeli nyugalom pillanata. Régebben volt egy reklám, az volt a szlogenje, ez az én kávé, ez az én férjem, ez az én kis kedvencem. A reklámban a négy lábú kis kedvenc – egy kandúr – a heverőn hempergett. A férj mulyának látszott, és balekságát hangsúlyozandó, a nadrágját is maga vasalta. Beátának is kell néha vasalnia, bár ki nem állhatja. De most nem fog a vasalásról merengeni. Előtte a kávéja, és neki is megvan a maga kis kedvence.

Hamarosan felhívja a kedvencét. Vén kandúr, de kedves. Szívesen dorombol a karjában. Amúgy már nem ér sokat. De híres író. Beáta férje is feltétel nélkül elismeri és csodálja. Nagyon. Sőt hozzásegítette a híres vén kandúrt, hogy megkapja a legjelentősebb irodalmi díjat, melyet ebben a mocskos kis országban csak kioszthatnak és megkaphatnak.

A díjátadást követő fogadáson Beáta végre öszeismerkedett vele, és többé nem tudott neki ellenállni. A férfi sem öneki. Az élete azóta más dimen-

ziót nyert. Csodálatos. Az élet és a híres író is.

Ez az életem. Ezek az újságaim. Beáta felületesen átlapozza az első pár oldalt, a kulturális rovat felé igyekszik, talán írnak ott valamit a kedveséről. Kortyolgatja a kávé, kétszersültet ropogtat, őrzi a vonalait, miatta. Kétszersült margarinnal, a karcsúság biztosító, a boldogság biztosító.

A kedvesnek, aki entellektüel, a világ minden kincseért sem árulná el, mi mindent jelentenek neki a reklámok. Jólétesültséget, egyszerű és kívánatos megoldásokat kínálnak: észrevehetetlen tisztasági betétet, fehérítő fogkrémet, ráncatlanító krémet, ajakrúzst, amely a legszenvedélyesebb csókot is állja... Dehogyan állja, ám ha kezdetnek pezsgőt isznak, legalább nem marad ott a gusztustalan lenyomat a poháron. És hajszínezőt, amely elfedi az első ősz hajszálakat, mégsem roncsolja annyira a haját. A mosópor szükségszerű, a többi csodálatos tisztítószerről nem is beszélve. Ezek nem okoznak örömet. Míg más termékek igen.

Beáta szürcsölgeti a kávéját és lapozza az újságot a kulturális rovat felé. Pénteken, a hétvége előtti

utolsó napon kis ünnepséget rendeztek. Irodalmi estet Beáta kedvesének tiszteletére. A kedves felolvastott az új könyvéből. Beáta is ott volt a meghívottak között, mert a férjét is meginvitálták. Az irodalmi estet egy kastélyban tartották a fővárostól nem messze. Kedves ünnepség volt. Beátának azonban korábban kellett eljönnie. A férjével a kastélyból egyenesen a hétvégi házukba mentek. Még tíz előtt tisztelettudóan el kellett távoznia törvényes választottjával, hogy ne legyen botrány. Nem volt szüksége a botrányra, hiszen nem mond le a további kéjről.

Az est kedves volt és izgató: világi feleséget játszott, elraktározta tudatában a mester képét, szemben ült vele, a férje karja átölelte a vállát, a térde finoman a mester térdéhez ért stb. Egészen tűzbe jött. A nyaralóban aztán nem tudott elaludni. Nem a vágyakozás miatt, inkább azért, mert fektében különféle vicces befejezéseket, bonyodalmas végkifejleteket talált ki. Tele volt velük a feje. Bárcsak naplót írhatna! Kockázatos ötlet.

A kedves egyszer, miközben ujjai az ő hajfürtjeivel játszottak, azt mondta: írni annyit jelent, mint kiegyezni a múlttal. Még nem tud róla írni. Sem szórakozásképpen, sem tanulságként. Ő még nem tartozik a múlthoz. És Beáta reméli, hogy még soha nem is fog.

Végre odaér a kultúrához, ahol reménye szerint megtalálja a hírt vagy a fotókat az irodalmi estről. Valamelyik fényképen talán feltűnik majd ő maga is, de főként – a kedves, ott lesz az ő legnagyobb szerelme. Ha igen, jól kezdődik a nap. Mindjárt fel is hívja. Legalább lesz rá ürügye. Ó, Viliam!

Egyszer azt mondta, hogy nagyon bátortalan, még telefonálni sem tud. Tény, hogy nincs mobilja. A férjének van. Hol a táskájában, hol a zsebében szólal meg, Beáta számára ez mindig túl intimnek tűnik. Mint amikor a férfiak a fal mellett vizelnek, és azt remélik, nem látja meg őket senki. Van, amikor tényleg mindegy nekik, bár vannak magamutató emberek is. A mobiltelefonnal is hasonló a helyzet. Beáta megy az utcán, előtte egy férfi lépdel. Egész szélességében elfoglalja a szűk járdát, mellette teljes gözzel kavarog a forgalom, így Beáta nem tudja őt megelőzni. Lassan halad, Beáta is kénytelen hát csigalassúsággal menni, bár siet. Mellettük az úttesten hömpölyögnek az autók, s a forgalom zajának ellenére, akaratlanul is hallgatja: „Menj a fenébe, küldd ki rá a végrehajtót, ne csesszenek fel, mit szarakodsz vele annyit? Mi van veled?”

Beáta csak remélni meri, hogy a férfi nem fog még szellenteni is, mert ebből az irdatlan nagy fenékből hatalmas pukkanások törhetnek elő, és nincs

hova elugornia, hacsak nem az elhaladó teherautó alá, így hát illetlenül slattyog meg slattyog, míg el nem ér a következő sarokig, ahol inkább más irányba fordul, mint tervezte, nem akar tovább részese lenni ennek a tortúrának. Hülye mobil. A barátnője mondta, hogy húsvét előtt valakinek még a gyóntatószékben is megszólalt a telefonja. Időközben a gyóntatószékből egy körömcipős nő tipegett ki, meg-megbotlott, a kézitáskája után kutatott, a többi várakozó között táncolt, de nem tudta megállapítani, hol szól a telefonja.

A kedvesnek nemhogy mobiltelefonja nincs, még telefonálni sem szeret. Beáta azzal gyanúsítja, hogy ezt a bártortalan entellektüel vonását azért babusgatja, mert így szeretné megőrizni integritását és identitását. Sokat ír integritásáról és identitásáról. Nem is ír másról. Beáta a férjétől tudja, aki ért ehhez, hogy fiatal szerzők egész hada utánozza a mester módszerét, egész szép sikerrel. Elvégre nyomorult és széthullóban lévő világunkban kit ne érdekelne az integritás és az identitás kérdése? Az ő identitásaik hasonlítanak egymásra, de annál népszerűbb a dolog. Az identikus identitások frontális támadása. A kedvese ennél azért eredetibb, mert identitásának keresése közben mindig új elemekre talál. Sőt, identitásának megőrzése érdekében sok-

szor huszárvágást is sikerül alkalmaznia.

Amikor az integritásáról szóló regényéért adták át neki a tekintélyes irodalmi díjat, kopott bársonynadrágban és kardigánban jelent meg a rendezvényen. Jókora sokkot okozott. Ám Viliam úgy tett, mintha senkit nem akart volna sokkolni a megjelenésével, határozottan zavartnak tűnt. Alkalomhoz nem illő öltözetéből komoly gondot csinált, és mindenkinek azt magyarázta, nem tudta eldönteni, hogy egy ilyen rendezvényre mit vegyen fel. Az irodalmi díj ugyanis – magyarázta mindenkinek komoly, szorongást és kétséget tükröző arccal – megváltoztatta az identitását, az új identitása még számára is szokatlan és ismeretlen, s még nem találta meg a megfelelő öltözetet, amely kifejezhetné azt. Sőt erről a témáról még egy rövid esszét is írt, melyet beépített az ünnepi beszédébe. Aranyos volt, mindenki megbocsátotta hát neki az etikett felrúgását. A nőkön kisestélyi, a férfiakon nyakkendő, a mesteren pedig bársonynadrág volt. Közben ártatlanul és védtelenül mosolygott. Senkinek nem jutott eszébe, hogy kritizálja vagy becsmérelje. Azon az estén minden nő szívét meghódította. Annyira elbűvölte őket, hogy egyiküknek sem jutott eszébe elmarasztalni a mester feleségét férje öltözete miatt. Talán azért, mert nem volt jelen. Fene tudja, mi-

ért nem jár vele sehova. Pedig léteznek. Közös lakásban élnek. Beátának eszébe sem jut az asszony, hiszen nincs jelen. Talán nem akar felelősséget vállalni a bársonynadrágért.

Beáta férje később ezt a bársonynadrágos motívumot nagyon metaforikus és költői formában használta fel a Viliam legújabb regényéről írt recenziójában. A kreativitás valamiféle szimbólumát alkotta belőle.

Amikor Viliam először kocsikázott együtt Beátával (mert autója azért van), vezetés közben hosszasan fejtegette, mennyire nem szereti a telefont. Miért mondta ezt neki? Akkor már pattogott közöttük az a bizonyos szikra. A szónoklatának akkor nem volt se vége, se hossza, Beátának arra sem volt lehetősége, hogy vitatkozzon vagy az egyetértését kifejezze, nem is csodálkozhatott, nem is csodálhatta őt. Azt az egyet tette, amit tehetett: mintha tükön ült volna mellette, azon gondolkodott, hogyan végződik (vagy kezdődik) ez az egész, mit vár tőle, miért mondja azt, amit mond, vegye-e őt komolyan és ne is hívja fel soha, vagy mi? Úgy ült,

mint a moziban, nézett csak maga elé, aztán megfordította a fejét és ránézett, ám az is maga elé bámult, nem őt nézte. Nagyon különös volt. Stílusos. Mint a hatvanas évekbeli fekete-fehér filmekben. Viliam ballonkabátot viselt, odakünn esett, az eső csodásan barátságos volt, meghitt és nyugodt légkört teremtett az öreg autóban. Beáta arra már nem emlékszik, hogyan végződött ez a jelenet. Valószínűleg kiszállt az autóból, mert a férfi egészen a házukig vitte. Azóta már sokszor találkoztak. Azóta már számtalanszor fel is hívta a férfit, de nem érezte a hangjában a gyötrődést. Ennek ellenére erről a kérdéstről még sokszor hallotta beszélni. És mindig nagyon különleges helyzetekben. Mintha a telefonálás témájával pótolna valamit, amiről nem akar beszélni, ám amiről hallgatni sem akar. Beáta nem elemezte a dolgot. Ma biztosan felhívja.

Az jut eszébe, hogy kérhetne pár felvételt az ismerősétől, aki a pénteki rendezvényen fotózott. Talán valamelyiken rajta lesz a kedvesével – a mesztérével. Hogyan juthat a fényképekhez? Ezen később gondolkodik majd, legalább lesz min törnie a fejét. Mosolyog és gondolkodik. Ha a férje jelenlétében így viselkedik, ő megkérdi tőle:

– Hol jár az eszed? Itthon vagy, vagy kirándulsz éppen?

És ő azt feleli:

– Elmehetnénk az IKEÁ-ba, lehet, hogy találunk valami szépet és olcsót – és kedvesen, gondtalanul rámosolyog. Ezt követően a férfi újra belemerül a korrektúrába, az újságba vagy egy új recenzióba.

Miért nincs semmi a kulturális oldalon? Nem érték volna el a lapzártát? Vagy már a szombati számban írtak róla? Az nehezen elképzelhető. Az az időta szerkesztő, aki ebben a szörnyű újságban a kulturális rovatért felel, talán elfelejtett elmenni a pénteki irodalmi estre? Nem, hiszen ott volt. Beáta látta őt. Meg is interjúvolta Viliamot. Szervilis volt és undorító. Beáta utálja ezt a szerkesztőt, mert Peter, a férje sem kedveli. Nem is olyan rég ez az öslény még az újság bűnügyi rovatánál dolgozott, de azt aztán megszüntették, és a névtelen személyekkel megesett rémtörténeteket szétszórták az egész lapban. Az illető azóta kultúrával foglalkozik. A kulturális rovat időnként a bűnügyire hasonlít, nem is annyira tartalmilag, inkább formailag és hatásában. Most ketten dolgoznak a rovatban. A bűnügyis mellett ott van még egy borzas hajzuhatagú nő is,

aki gyakran változtatja bozontja színét. A péntek esti, kastélybeli ünnepségen piros frufruja volt, megpróbált bevágódni Viliamnál, ám a főnöke, a volt bűnügyis elhessegette, mert ő maga akart interjút készíteni a mesterrel. Beáta meglepődött, hogy a kis kócosnak sikere volt Viliamnál. Szerencsére nem tartott sokáig, így Beátának nem volt arra ideje, hogy intenzíven féltékenykedjék, bár egy pillanattig elmerengett a mester ízlésén. Még azelőtt, hogy a bűnügyis, a rossz hírek egykori hírnöke beavatkozott volna a beszélgetésbe, Beáta fél füllel hallotta, ahogy Viliam azt magyarázza a kócinak, mennyire nem szereti a telefonokat, a nő pedig közben önelégülten mosolyog. Beáta nézte a kócos hátlójában vergődő Viliamot, és elkedvetlenedett. Ha szeretni akarja, akkor néha valamit azért el kell néznie a férfinak. Nem fordult elő túl sokszor, úgy-hogy még nem unta.

Beáta ül a kávéja mellett, kortyolgatva élvezi az aromáját, nézi a kulturális rovatot, és mérgelődik magában. Recenzió egy regényről, amit nem Viliam írt, hanem valaki más. Hír valamilyen kiál-

lítás-megnyitóról. Aztán a hollywoodi sztárok esküvői és válasai. A közéleti oldalra lapoz, hátha ott talál majd egy fotósorozatot a pénteki ünnepegről. Semmi. A közéleti rovat hiányzik. Beáta össze van zavarodva. Mindenki megbolondult? Az a legrosszabb, hogy még a férjét sem hívhatja fel, hogy segítséget vagy tanácsot kérjen tőle. Kit hívjon fel? Viliamot? És mit kérdezzen tőle? „Miért nem vagy benne az újságban?” Előlről kezd lapozni az újságot, figyelmesen és alaposan. A címdalán semmi, a másodikon semmi, ám egyszer csak megakad a tekintete egy gyászkeretes híren:

Pénteken a késő esti órákban váratlanul elhagyott bennünket... tragikus halállal... elment... mindörökre... a közismert író, Viliam...

Hova ment el? Hogyan ment el, hiszen nem is ment el sehova, ott ült az esten, felolvastak a könyvéből, amelynek egyben a bemutatója volt, ünnepelelt, Beáta is ott volt, csak nem végig, most pedig örült, hogy felhívja... Hogy lehet, hogy elment... mindörökre... miért... hova...?

Beáta nézi a betűket, melyek Viliam gyors és tragikus haláláról tudósítanak. Semmi konkrétumot nem tud meg belőlük. Hogyan lehetséges, hogy

meghalt? Felhívja. Meg kell tudnia, mi történt.

De ő meghalt. Most mindegy, hogy szereti-e a telefont vagy sem, már úgysem vesz fel soha semmilyen kagylót, senkinek nem válaszol... Hol van? Hogyan halt meg? Hirtelen, tragikusan. Mikor? Pénteken? Az irodalmi est után? Tegnap? Tegnapelőtt? Miért? Mi történhetett vele? Autóbalesete volt? Elütötte egy gépkocsi? Kitől tudhatná meg?

Készítést érez, hogy felemelje a kagylót és felhívja Viliamot. Tudja, hogy ez képtelenség. A gyászoló családot hívhatná csak fel: a szomorú feleséget és a gyerekeket. De hát ez nem lehet igaz! Halott?! Kit kérdezzen meg?

Telefonálhatna a férjének a szerkesztőségbe, ha igaz a hír, akkor ott már biztosan riadót fújtak. De nem mer. Nem biztos abban, hogy nem árulná el magát. Mit kérdezne tőle? Hogyan kérdezne rá? Csak most tűnik fel neki a gyászkeret melletti különös utalás: *Részletek a 7. oldalon.*

Az egész hetedik oldalt Viliamnak szentelték. Az oldalt a bűnügyi gyászhuszár állította össze. A cím: *Nem tudtuk, hogy búcsúzunk Tőled...*

Fotó: Viliam virágcsokrot vesz át, Beáta a háttérben mosolyog, mellette a férje, Peter.

Beáta le van forrázva, csak pillanatok múlva eszmél fel, hogy csörög a telefon. Nem veszi fel,

bekapcsol az üzenetrögzítő, nem érdekli. Elolvassa a képaláírást: *Nem tudhattuk, hogy legújabb könyved bemutatójának pillanatában végleg lezárult az életműved.* A mester fényképe fekete keretben van. A mester mosolyog a képen.

Beátát az az érzés keríti hatalmába, hogy a valós életből átesett egy rossz detektívregénybe, beüvegezték őt a televízió képernyője mögé, és nem tud onnan kijönni. Mint az akváriumi halacska, aki valahol teljesen máshol szeretne úszkálni.

Viliamnak van otthon akváriuma. Volt. Az akvárium a helyén van, csak ő nincs már ott. Ki tudja, hol van. Hol van a holtteste?

Beáta fejében gondolatfoszlányok örvénylenek. Az akvárium Viliam dolgozószobájában. Nyugtatta őt, legalábbis azt állította. Míg a gyerekei kisebbek voltak és iskolába jártak, a felesége délutánig a hivatalban volt, és neki éppen nem jutott az eszébe semmi, órák hosszat bámulta az akváriumot ihletre várva. Általában nem jött, ahogy Viliam tréfásan mondogatta, és rendszerint le kellett mennie inspirációért a sarki kiskocsmába. Nem akart otthon alko-

holt tartani, túl züllött dolognak tűnt számára ebéd után csak úgy iszogatni odahaza – írás helyett. Le-ment a sarki kocsmába, megivott két deci bort vagy egy konyakot, és ment is haza. Akkor világossá vált számára, hogy aznap már nem fog írni semmit, de legalább úgy érezte, egy pillanatra megmerítkezett az élet forgatagában, amely mindig annyira megtisztítja és inspirálja. Viliamnak ugyanis gyakran volt lelkiismeret-furdalása amiatt, hogy becsstelenül és könnyelműen keresi a kenyerét – írással.

Hogy elkerülje ezeket a borús gondolatokat, életében már kétszer is tanított főiskolán, de nem lett jó vége. Azt állította magáról, hogy introvertált és emiatt nem jól tud kommunikálni a fiatalokkal. Ám mindig talált ott magának egy fiatal barátnőt, aki képes volt őt órákon át hallgatni – ezt csak úgy jelezte Beátának. Beáta nem volt féltékeny. Az ilyenekre nem. Felesleges lett volna. Nem végződött jól az sem, amikor Viliam elkezdett egy újságnál dolgozni. Nem volt gyakorlatias, nem tudta menedzselni a dolgokat. Ehelyett folyton álmodozott. Tudta, hogyan kellene egy ilyen újságnak kinéznie, de nem tudta az eszméit megvalósítani. Főleg hogy nemcsak rajta múltott: hogy valamit megírnak-e időre vagy sem, hogyan szerkesztik meg, elérik-e még a lapzártát. A mester nem szívesen vállalta

másokért a felelősséget. Állandó jelleggel az identitását és integritását faggatta, hiszen éppen ezért írt. Nem tudott közösségben dolgozni. Nem tudott együttműködni. És ahogy állította, telefonálni sem. A szerkesztőnek telefonon is kell intézkednie, azt pedig Viliam mindig halogatta. Így az ügyek elintézetlenül maradtak.

Időnként akadt egy-egy ember, pontosabban egy-egy nő, aki elrendezte helyette ezeket a dolgokat, hiszen Viliam mindig szívesen vette magát körül hölgyekkel. Jobban együtt tudott dolgozni a nőkkel, mint a férfiakkal. A nők előrelátóbbaknak bizonyultak kívánságait, akaratát, szükségleteit illetően, a kedvében jártak. Segítettek neki. Belelétek magukat a hangulatába, érzéseibe, csodálták őt. De aztán – olykor – elvárták tőle, hogy érzelmileg kötdjön hozzájuk, ám ennek a követelésnek a férfi nem tudott mindig megfelelni.

Épp ezért inkább az önállóságot szerette. Ám ha túlságosan sokáig önálló volt, felemésztette őt a feleslegesség és az üresség érzése. Ezek voltak azok a pillanatok, amikor újra foglalkoztatni kezdte saját identitásának és integritásának kérdése, és ilyenkor vagy írt, vagy készülődött az írásra. Aztán ismét előtört belőle a világfájdalom, hogy nem tesz semmi hasznosat. És így ment ez körbe-körbe.

Volt egy időszaka, amikor elhatározta, hogy belevág valamibe, ami önfegyelemre szoktatja, úgy-hogy írt egy tévésorozatot meg egy krimi. Beáta sosem olvasta végig a krimi; a tévésorozatot látta ugyan, s a többi rajongóhoz hasonlóan bőszen állította, hogy a rendező és a színészek elrontották. A tévének kevés pénze volt a forgatásra. Végtére is nem ebben volt Viliam erőssége.

Most, szemét a hihetetlen szalagcímre meresztve, Beáta hiába próbálja felidézni, miről is szólt a krimije. Nem emlékszik arra sem, férfit vagy nőt öltetek-e meg a könyvben, vagy hogy féltékenységből elkövetett emberölés volt-e, semmire. Csak az ötlik föl benne, hogy jó pár ötletet merített a „fekete krónika” hírforgácsaiból; a rovatot akkoriban az a lehetetlen figura vezette, aki most a kultúrának dolgozik. Viliam néha poharazgatott vele az írók klubjában. Az az öslény boldog volt, hogy egy híres íróval issza a vodkát. Viliamot meg inspirálta. De hogy miről szólt az a krimi, arra Beáta már nem emlékszik, bár elkezdte olvasni. Csak az ugrik be neki, hogy az egyik oldalon, a könyv elejéhez nagyon kö-

zel volt egy hitelesen zöldes, préselt, csillogó hús-légy. Amikor Beáta fellapozta ezt az oldalt, nem hitt a szemének. Illusztrációnak tűnt, de a könyvben nem volt semmilyen más illusztráció. Nem merte megérinteni. A légy a betűk mellett helyezkedett el, de egy teljesen érthetetlen és láthatóan véletlen helyen. Hosszas megfigyelés után rájött, hogy ez tényleg egy igazi légy, melyet Viliam krimijének két lapja között ért el a vég. A halála előtt biztosan a nyomdában röpködött, elbolyongott a lapok között, és lepréselve ott is maradt. Egy légy múmiája. Beáta nem olvasott tovább, csak addig a légyig. Mert ha továbblapozott is, nem tudott másra gondolni, csak a nagy húslégy szárnyának zöldes fényére.

És így nem is emlékszik semmire. A fejében üresség van, mint a jég alatti buborékban. A jég ropog az ilyen buborék fölött, mintha be akarna szakadni az ember lába alatt, de aztán mégsem teszi, hisz csak a jég alatti levegő képtelen ki- vagy bejutni.

Beáta megélte ezt, amikor télen Viliammal a befagyott tavon sétált. Szerilemmissan belekapaszkodott a férfiba, de azért félt. Mi van, ha beszakad

alattuk a jég? Ám Viliam elmagyarázta neki, hogy van ez a jéggel és a levegővel, és megnyugtatta, hihet neki. Azt állította, valamiféle nyomás alakul ott ki, emiatt hallani a furcsa hangokat, amelyek mintha a csillogó jégfelületen futnának végig, s hogy ők ketten nem szakadhatnak be. Beáta úgy tett, mintha hinne neki. Azt gondolta magában, ha elhitesi vele, hogy bízhat benne, biztosan nem fogja megbánni. Ám ha elsüllyedtek volna, ki tudja, lett volna-e értelme a dolognak. Nem tudni, hogy ha mindketten beleestek volna a jeges vízbe, egyikük kievickélt volna-e a jégtáblára, hogy hiábavalóan kiabáljon segítségért. Vagy nem kiabált volna? Miért gondol most erre Beáta? Akkor egyáltalán nem féltette az életét, csak úgy tűnt neki, már túl soká és fölöslegesen sétálgatnak annyit a jégen. Szívesebben feküdt volna vele az ágyban, de még csak délután volt. Férjük-feleségük odahaza tartózkodott, mindkettőjüknek kínos lett volna pótmegoldásokat keresni. Így Beáta összeszorított fogakkal bizalmas hallgatóközönséget és múzsát játszott egy személyben. Múzsát, aki lelki személtládává változik. Viliam kiöntötte neki a szívét, a kezét szorongatta, apró, kintartó léptekkel haladt mellette, és önmagáról mesélt, mintha Beátának a jövőben monográfiát kellene róla írnia.

Tudta, hogy ha akarja a férfit, akkor ezt ki kell bírnia. És ő akarta. Azzal gyanúsította a mestert, hogy a felét egyszerűen csak kitalálja annak, amit mond neki. De Viliam entellektüel, vagyis csak volt, akinek szüksége volt kapaszkodókra az úton, mint ahogy azt maga is mondta, lélegzetvételtre volt szüksége, saját identitásának és integritásának keresésére. Kinek is mondta volna el mindezt, ha nem neki? De tulajdonképpen mit osztott meg vele?

Újra csörög a telefon. Beáta csak nézi, majd felveszi, de nem szól bele. Titokban azt reméli, Viliam az, és végre kimászhat az akváriumból, a rosszul megírt krimiből, amelyben nem akar részt venni, mert nincs rá se ideje, se ereje, se kedve. Mint amikor az embert egy üzemi kiránduláson a többiek arra kényszerítik, hogy valami kínos társasjátékot játsszon, s nem lehet se megszökni, se kitérni előle. Vagy mint amikor mindenki részeg, csak te maradsz józan.

– Megölték.

Beáta görcsösen tartja a kagylót. Izzad a tenyere.

– Ott vagy? – a férje hangja az. A hangja után

ítélve nyilvánvaló, hogy Peter meg van döbbenve, sokkos. – Olvastad az újságot?

Teljesen mindegy, elárulja-e most magát vagy sem, a férje annyira fel van dűlva, hogy azt se venné észre, ha helyben beismerné a hűtlenségét.

– Olvastam. Mi történt?

– Megölték.

– Kit?

– Vilót.

– Ki?

– Senki nem tud semmit.

– Hogyan?

– Nem tudni.

– Hol van?

– Ki?

– ...Ő.

– Nem tudom. Később felhívlak.

Letette. Senki nem tud semmit. Megölték. Halott. Senki nem tud semmit. Hogy lehet halott, ha senki nem tud semmit?

Beáta úgy érzi, telefonálnia kell valakinek, hogy többet megtudjon. Úgy véli, a legjobb informátor maga Viliam lenne, de ő halott. Megölték. Senki nem tud semmit. Mi történt?

Beáta nem jár munkába. Be van zárva a lakásba, ezért most nincs kit felhívnia. Néha otthon dolgozgat valamit a számítógépen. Peternek ír be szövegeket a hetilapba magnóról vagy kéziratból. Itt-ott valami rövidebb szöveget is fordít, így néha keres valamennyi pénzt. Nem sokat. De nincs is szüksége sokra. Csak a férje látja el munkával. Ez néha egy kicsit zavarja őt, de mit tehetne? Ma egy háromoldalas glosszát kellene lefordítania. Az biztos, hogy már nem fogja megcsinálni. A hetilap valószínűleg nem tart most rá igényt. Bizonyára teljesen megváltoztatják a tervet. Hiszen hozniuk kell valamit Viliamról, és a glossza nem férne be.

Beáta fejében most nincs helye a fordításnak. Nincs ott helye semminek. Tele van bizonytalan várakozással, kimondatlan kérdésekkel.

Ül és várja, mi fog történni. Felhívja-e vajon Peter, vagy nem? Hova menjen? Menjen és vegyen valami más újságot is, hátha abból megtud valami részletet? De hogyan menjen ki a házból? Minden abszurdnak tűnik. Felesleges, mégis szükséges. Ki kellene mennie a lakásból. Ahhoz meg először át kell öltöznie.

Végül rászánja magát, magára kap valamit és kiséttál a házból.

Az utca néptelen. A döbbenet benne van a levegőben. Mintha valaki valami nem helyénvalót követett volna el, és csak most tudatosítaná. Beáta a sarki újságosbódében megveszi az összes napilapot, és lassan elindul hazafelé. El sem tudja képzelni, mi mást csinálhatna. Hova menjen? Az út végtelenül hosszúnak tűnik. Belép a házba és felmegy a lifttel a lakásig. Otthon leül a félig megivott kávé mellé, és reszkető kézzel lapozza az újságot. Semmi. Lehetséges ez? Hívja fel Petert? Mit mondjon neki? Hiszen ő már hívott. Nem lesz neki gyanús, hogy annyira érdeklődik Viliam iránt? Azelőtt úgy tett, mintha egyáltalán nem érdekelné, annak ellenére, hogy volt otthon egy újságja. Lehet, örültség az egész. Lehet, hogy Viliam él, valahova elutazott, talán... Miért nem ír erről semmilyen más újság? Felhívja Petert. De mi lesz, ha rájön, hogy...? Hát jöjjön rá. Hiszen ez élet-halál kérdése. Inkább a halálé. És az ő barátja is. Ám Beáta el sem tudja képzelni, mi az az elviselhető mértékű érdeklődés, amit semleges feleségként a férje barátja iránt még tanúsíthat. Újra és újra fellapozza az újságok kulturális rovatát, sőt más oldalakat is. Eléggé rendszertelenül lapoz, mert reszket a ke-

ze, és feltételezi, hogy elnézte a mester haláláról szóló hírt. Felveszi a kagylót, majd újra leteszi. Dél van, eszébe jut, hogy talán mondanak majd valamit a hírekben. Ha nem, talán csak kitaláció az egész. Rossz tréfa? Valaki tréfát űzött Viliamból, vagy ő űzött tréfát mindenkiből? Bár úgy lenne! Beátát ebben az esetben nem a csattanó érdekelné, hanem az, hogy a férfi életben van és találkozhat, beszélhet vele, fekkhet mellette az ágyban.

Türelmetlenül bekapcsolja a rádiót. Rögtön a bevezetőben a bemondónó szomorú hangon jelenti, hogy mindeddig eredménytelenül kutatnak a közismert, minden valószínűség szerint halott író holtteste után, aki úgy tűnik, tragikus körülmények között hunyt el, bár senki nem ismeri a részleteket.

Mindenki megbolondult? Mit mondanak be? Más hírek következnek, Beátának zúg a feje. Tudatosítja, hogy ez egy kereskedelmi adó, amely a botrányokból és bulvárhírekből él. Bekapcsolja az általi adót. Semmi. A hasonló eseményeket itt a hírek végén olvassák, és Beáta tompa aggyal vadászik a hangok után, figyel, nem hallja-e valahol Viliam nevét. ...És még egy szomorú hír. ...díjas ... közismert... valószínűleg tragikus körülmények között elhunyt... a rendőrség nyomoz... mindeddig minden eredmény nélkül.

Cseng a telefon. Peter lehet?

– Először azt hitték, hogy öngyilkosság, de azt már kizárták. Az ünnepség után történt. Eddig semmi közelebbit nem tudnak. Állítólag két órával azután kellett történnie, hogy mi elmentünk a nyaralóba. Mindenkit ki fognak hallgatni. Már jelentkeztek. Ez csak formalitás, mert a gyilkos talán nem azok közül való, akik ott voltak az ünnepségen. Valami ismeretlen. De Viliamnak ismernie kellett őt. Ott vagy?

– Igen.

– Nem tudom, mikor érek haza.

– Tulajdonképpen mi történt vele?

– Valaki talán belökte a patakba, nem tudja senki. Nem találták meg.

– Ha nem találták meg a holttestet, honnan tudják, hogy halott?

– Mindent átkutattak.

– Nem utazhatott el? Hiszen még nem telt el olyan sok idő...

– Várni fognak, hogy a testét nem veti-e ki ott a víz, ahol a vízbefültakét szokta. A holtágakban.

– Ez szörnyű. Tényleg lemondtak arról, hogy esetleg még életben lehet?

– Ma már leadták a hírt a tévében és a rádióban is, ha valami más volna a dologban, biztosan je-

lentkezett volna már, vagy ő, vagy...

– Valaki elrabolhatta?

– Az emberrablást követően jelentkeznek az emberrablók. Kit zsarolhatnának meg ebben az esetben?

– És az öngyilkosság? – kérdezi óvatosan Beáta.

– Időközben kizárták. Az öngyilkos nem szokott csak úgy nyomtalanul eltűnni. Hacsak nem ugrott a folyóba. De miért ugrott volna bele a saját irodalmi estje után? Megtehetette volna máskor és máshol is. Különb. sem tűnik úgy, hogy oka lehetett volna az öngyilkosságra.

– Ez szörnyű. – Beáta a nyelvébe harap. – Ha megtudsz valamit, hívj még fel!

Letette. Beátán egyszerre erőt vesz a szomorúság. Hosszú idő után szomorkodik a saját férje után. Búslakodik. Ül a kihűlt kávé mellett, kezében a telefonkagylóval, előtte újságok. Mit fog csinálni? Valamit tenni kéne. Friss kávé fűz, konyakot lötytyint bele és még egyszer átgondolja a péntek esti bemutatót és az azt követő bulit...

Peter ül a szerkesztőségben a fejét kezére hajtva, s nem tudja, hol kezdje. A teljes szám anyaga

nyomdakész állapotban volt már, most meg az egészet bizonytalan időre elhalasztják, és helyette nekrológot meg nyilatkozatokat kell hajszolnia Viliam kollégáitól. Gyorsan kerítenie kell egy novellát, amit még nem közöltek le sehol, egyszóval tematikus számot kell készítenie az elhunytól. Peter előre örült, hogy végre hétfőn a lapzártakor kevesebb munkája lesz, mint általában, már pénteken mindent előkészített, csak apró részletek hiányoztak. És most ez a sokkoló hír. Nem tudja, mihez kapjon, mibe fogjon bele előbb, mit halasszon későbbre. Legjobban annak örülne, ha igaz sem volna ez az egész. Ha meg igaz, akkor gondolkodni akar a történeteken. Most leginkább azokat az érzéseket szeretné kiélni, amelyek a szomorú hír hallatán törtek rá. Halálhír. Már elég régen dolgozik a kulturális hetilapnál. Nem ez az első haláleset, amelyet szerkesztőként meg kell oldania. Megírt már jó pár nekrológot, volt, amit szignóval, volt, ami alá odaírta a nevét. A kortól és attól függően, milyen kapcsolatban állt az elhunyttal, az írások hossza pár sortól több oldalig terjedt. A terjedelem, a hangnem, az elhelyezés is különbözött. De ilyet még nem élt át.

Telefonálni kellene a nyomdába, hogy komoly okok miatt eltolódik a lapzárt. Fel kellene hívni a grafikus, a korrektort, mindenkit, aki azt hiszi,

most pár nap szabadja van. De Peter nem bírja megtenni, össze van törve. Maga sem érti, miért bo-
rult ki ennyire. Miért fáj ennyire, hiszen nem is vol-
tak igazán barátok. Valószínűleg azért, mert a köz-
vetlen környezetében még nem öltek meg senkit.

Nem bír dolgozni. Mikor jön már végre Gabika,
az ügyeletes titkár, hogy legalább a telefonálgatás
terhét levegye a válláról?

Rágyújt, de nincs, aki kávéfőzést neki, a tit-
kárnő még nincs itt. Főzzen magának? Egy ilyen
napon minden lehetséges... Egyszer Viliam el-
mondta, hogyan főz neki minden reggel kávé a fe-
lesége, és ő azt iszogatja, mielőtt írni kezd. Ez egy-
fajta szertartás. Volt. A nő – Viliam elmondása sze-
rint – korábban kelt, és amikor felkelt, Viliam azon-
nal megkívánta a kávéját. Ha maga főzte volna meg,
nem ízlett volna neki. Az asszony felkelt, Vilo hal-
lotta a végéőblítő hangját, utána a vízvezeték zubo-
gását, majd a kávédarálót. Végre. Aztán odakészít-
tett mindent a kávéfőzőbe és bement a fürdőszobá-
ba, hogy rendbe szedje magát, és a férfi szimatolt,
mikor kezd forrni a kávé. Szenvedett, hátha az asz-
szony nem jön elő időben, tépelődött, mi lesz, ha
nem forr ki a kávé vagy ha tönkremegy valamiké-
ppen, bár a szíve csücskében meg volt arról győződ-
ve, hogy a felesége még annak árán is főzne neki

újat, ha elkésne emiatt a munkából. De ki volt az
számítva. Megfőtt a kávé, a nő leöntött belőle egy
kicsit, tejet töltött hozzá, valamit harapott mellé, a
többi otthagytta a tűzhelyen a férjének, nehogy na-
gyon kihűljön. Aztán még felhozta neki az újságot
a levélszekrényből, és végre elment. Nem búcsú-
zott el tőle. Túl régen éltek együtt, minek búcsú-
kodtak volna minden reggel és üdvözölték volna
egymást újra minden este? Amikor elment, Viliam
még egy kicsit az ágyban maradt, majd felkelt, ki-
ment meginni a kávéját és elolvasni az újságot.
Csak azután rakta magát rendbe és ült le a számí-
tógéphez dolgozni.

Gabika jön, biztosan jön. Talán otthon sír, nem
tud napirendre térni a történetek felett, de biztosan
bejön és mindent elintéz. Mindent elrendez: felhív-
ja a nyomdát, a korrektort, a grafikust, mindenkit.
De addig Peternek ki kellene találnia, kit kér fel a
nekrológ megírására. Mit is írhatnak addig, míg
semmi sem tisztázott, semmi sem biztos? Nekroló-
got? Gyászjelentést? Hiszen senki sem tudja, tulaj-
donképpen mi történt Viliammal.

Igaz, hogy Gabika mindent elintéz, de az új szá-
mot nem állítja össze. Az új számot, amit a mester-
nek szentelnek, az életművének, ami, úgy tűnik, le-
zárult. Gabika megsürgetheti azt, amit már eddig

megrendeltek, de semmi többet. A többi, a lényeg Peter dolga. És Peter bűnnek eresztette a fejét, keze az asztalon. Nem tudja, mit csináljon. Annyi legalább világos, hogy egy anyagot a sokból neki kell majd megírnia. Vilóhoz, az életművéhez és legvégül a halálához egy stílusos detektívregény illene leginkább. Valami mérsékelt morbid. Csakhogy ez itt most a valóság. Kezdhetné ezzel a mondattal: „Mintha a szerző maga írta volna.” Nem lehet. Nem teheti, mert gyilkosságról van szó, de még ez sem teljesen biztos. És ha igen, akkor sem nyomozták még ki.

Peter szereti a halál témáját – de az irodalomban, nem az életben. Kávé mellett a *Szárnyas Lónál*, az igen. Akkor mindenki úgy tesz, mintha nem érdekelné az élet, és stílusos dolognak tartják nyitott koporsóban feküdni virágokkal körülrakva. Esetleg átlőtt halántékkal. Csakhogy ez most a valóság.

Az lenne a legjobb, ha Vilo, lógó cigivel a szája sarkában, benyitna most a szerkesztőség ajtaján, és kibökne valami idétlenséget, mint például: „Fiúk, csak tréfa volt az egész!” Csakhogy nem jön. Tény-

leg megtörtént. Másképp nem lenne benne az újságokban, a rendőrök sem nyomoznának. Abból, amit Peter mindeddig csinált, megélt, látott, semmi sem volt ennyire végleges. És mindemellett ennyire zavaros. A könyvkritikák, amiket ír, gyakran véglegesen elítélnék vagy díjra javasolnak egy könyvet, de ez csak pótrealitás. Kellemes olyan realitás talaján mozogni, amelybe bele lehet javítani vagy figyelmen kívül lehet hagyni. Végére is még a házassága sem kell hogy megváltoztathatatlan dolog legyen. Az újságszerkesztés viszont halálosan komoly, minden héten meg kell jelenni, de ki tudja, hány ember számára fontos a lap igazán.

Vilo halála azonban végérvényes. Ezen felül akaratlan; gyilkosság. És az már biztos, hogy Vilo soha többet nem jön be ebbe a szerkesztőségbe, és nem köp be semmilyen idétlenséget, amin nemrég még olyan jól szórakoztak.

Bár Peternek az volt az érzése, hogy Viliam a háta mögött áll, a válla fölött lesi, milyen baromságot talál ki a haláláról a címlapra.

Hazatelefonál. Senki nem veszi fel a kagylót, holott Beátának otthon kellene lennie. Peter tudja, hogy otthon be szokta kapcsolni az üzenetrögzítőt, és mindig megvárja, ki hív. Talán leugrott az üzletbe. Hova mehetett? Hiszen olvasnia kellett az újsá-

got! Már tudnia kell... Egy pillanat múlva újra hívja, Beáta felveszi, de nem szól a kagylóba. Bár Peternek mindegy.

– Megölték.

A francba, minek ismételteti annyit? Miért éli ki magát ebben? Megrágja a szót, szoktatja magát hozzá. Lehetséges, hogy nem is ölték meg. Talán valami egészen más történt. Miért érzi szükségesnek, hogy állandóan ezt ismételgesse? Miért igézi meg és riasztja egyszerre? Szüksége lenne arra, hogy valakivel elbeszélgessen erről. De kivel? Beátát nem érdekli – bár halálesetről van szó. Talán meghallgatná. Sokkolta a hír, az igaz. Mintha megdöbönt volna. Magán kívül van. De ez most valóban egyre megy.

Elmehetne a kávéházba, találkozhatna más újságok szerkesztőivel, elbeszélgethetne velük, vagy csak úgy csendben üldögélhetne, jöjjön már Gabika, az istenért, hogy rászózhassa mindazt, amit neki kellene csinálnia.

Neki kellene fogni, írni valamit. De mit? *Kedves Viliam, búcsút veszek Tőled...* Így kezdődött az érettségi utáni műsoruk, amikor diákként viccet űztek a halálból, mert távoli volt vagy nem volt közük hozzá. Viliam ott vicsorgatja a helyenként romlott fogait a háta mögött. Mindig is sokat dohányzott.

Valamikor szivarozott, pipázott, majd cigarettát szívott, s ha nagyon elengedte magát, olykor még füvezett is. Peter tisztában volt vele, bármit is ír ma Viliamról, azért egész életében szégyenkezni fog. Soha nem volt számára teljesen mindegy, mi marad utána a papíron. Bár lélekben számol olvasóközönsége rövid emlékezetével. Számol azzal, hogy bármit megengedhet magának. Bármit elsüthet. Tudja, hogy fiatal kora ellenére már valamiféle tekintély övezi. Hatalmában áll, hogy lehúzzon egy könyvet a sárga földig, és vannak, akik félnek tőle akkor is, ha haragszanak rá. De mit írjon most Viliamról, hogy közben ne szégyellje magát? A hallottakról csak jót, vagy – hiszen a halottak nem fogják olvasni. De Peter erősen érzi, hogy Vilo a háta mögül figyel. Hogy élvezzi Peter tanácsalanságát. Hogy lesben áll, és már alig bírja kivárni, hogy alaposan ki nevesse.

Peter mindent otthagyt az asztalon, és átment a szomszédos kávéházba. Nincs sok ideje, de nem fog csak úgy itt ülni a szerkesztőségben. Semmi esetre sem.

A kávézóban a bárpultnál kicsit kaptatosan Karol, a színházi rendező ül, éppen most próbálják Viliam darabját. A pultra támaszkodik, keresi az elvesztett egyensúlyát. Karol írta a szöveggönyvet Viliam legújabb könyvéből, Viliam is segített neki egy kicsit. Közösen lettek volna szerzőként feltüntetve: a reményteli, ambiciózus rendező és a híres, elismert író.

– Mit keresel itt? – szól hozzá Peter.

– Itt ülök Godot-ra várva.

– Ne bolondozz!

– A halálra várok. Inkább vigyen el engem.

– Ez szörnyű.

– Igaz, hogy semmit sem tudnak? A holttestét sem találták meg?

– Azt mondják.

– Hogy csináljam most meg a bemutatót? Mit írjak a műsorfüzetbe? Egy rendező szerzőt keres? Hat szereplő vár a tegnapi napra? Ha szabályosan halott volna, megírhatnánk a memoárját, tort ülhethénk, klasszikust csinálhatnánk belőle. Ha élne, a premieren koszorút akaszthatnánk a nyakába. De így? Ne legyen premier? Talán az lesz a legjobb. Mit mondunk a bemutatón? Bocsássanak meg, eltűnt a szerző holtteste?

– Talán addigra megtalálják.

– Hát köszönöm szépen!

– Ez szörnyű. Ugyanilyen gondban vagyok a nekrológgal és az egész számmal. Mit írjak?

– Ha legalább a zsaruk gyorsabban dolgoznának... De mi van, ha nem találnak semmit? A próbák és az előkészületek már így is sokba kerültek. Mit mondok a színészeknek? Egy kicsit próbáltatok, de most már elég volt? A halál jó marketingfogás, amíg el nem felejtik az illetőt. A premierrel még el tudnánk érni, ám mi van akkor, ha nincs meg a holttest, ha nincs eltemetve? Erre még szponzort sem tudok szerezni.

Karolt nem lehet megnyugtatni. Hiszen igaza van. Mit tett velünk ez a Vilo, gondolja Peter. Ha csak egyszerűen eltűnté vagy holtta nyilvánítják őt, már késő lesz arra, hogy valaki még nyilvánosan és hivatalosan is elbúcsúztassa. A temetések szörnyűek, de Peter most nagyon kívánta.

Eszébe jutott, ahogy egyszer Vilo egy temetésről beszélt neki. A krematóriumban búcsúztattak valamilyen öreg író. Petert ez a nemzedék sosem érdekelte, soha nem olvasott tőlük semmit. Talán valami

kötelező olvasmányt az egyetemen, de már nem emlékszik rá. Vilo valamikor régen funkcis volt az írószövetségben, ami látszólag nem volt összeegyeztethető a jellemével, de akkoriban fix fizetést adtak érte, így hát el kellett mennie a temetésre. És aztán elmesélte Peternek, hogyan álltak ott a krematóriumban, hallgatták a búcsúbeszédeket, a gyászzenét, miközben odakint a szemük előtt egy kis veréb beleakadt az erdő felé kilátást nyitó üvegfal mögött lógó drótokba. A veréb szenvedett, és láthatóan meg volt peccsételve a sorsa. Mindenkinek, aki az üvegfal felé fordulva állt, szembesülnie kellett a veréb vergődésével és a saját tehetetlenségével, hogy nem képes elhagyni a ravatalozót, felmászni és megmenteni a verebet. Lehetséges lett volna, ha valamelyikük elszánja rá magát. De senki sem szánta rá magát, és mire elhangzott az összes gyászbeszéd és ének, a veréb élettelenül lógott. Állítólag nagyon szomorú látvány volt, és Viliam azt mondta Peternek, hogy még sokáig bosszantotta a saját gyengesége, és mennyit gondolkodott akkor azon, hogy „Isten akaratára nélkül egy veréb sem esik le holtan a tetőről”, s miként tekintette saját közönye leckéjének. Peter akkoriban csodálkozva vette tudomásul, hogy ettől az élménytől Vilinek világfájdalma támadt, amit épp vele kellett megosztania. Bár nem volt teljesen

józan, de akkor is. Peter csodálkozott. Viliam még hozzátette, hogy a dróton lógó verebet talán megbaltá egy macska, mert nem sokkal ezután ismét volt ott egy temetés, és akkor a kis veréb vézna testét már nem hintáztatta a szél.

Ki tudja, sikerül-e végül Viliamot eltemetni? És ki tudja, mikor.

Beáta azon gondolkodik, mi is történt azon az estén, Viliam új könyvének bemutatója után. A szokásos buli. Egy kicsit sznob, ahogy ez az utóbbi időben egyre gyakoribb. Kijött a tévé is.

Amióta férjhez ment, a bulik elvesztették a varázukat. Vagyis még mielőtt férjhez ment volna. Az eredeti értelmük a keresés volt. Új férfiarcok, új férfitestek. Csakhogy egy idő után a férfiak mind hasonlítani kezdtek egymásra, és Beátának az az érzése támadt, hogy egyikük sem autentikus. Lehet, éppen ezért vesződnek annyit az eredetiség és az integritás meg még ki tudja, mi mindennek a kérdésével. Már arra sem emlékszik, melyikük mellett vette először észre. De azóta minden férfi hasonlít valamelyik múltbelire.

A férje is hasonlít egyre a régiak közül. Kamilra. Hogy ez a látszatra autentikus alak valóban hiteles volt-e, ki tudja, de egész cuki volt. Ám feldühítette, megsértette és megalázta anélkül, hogy akarta vagy szándékában állt volna. Kiderült, hogy homoszexuális. S mire maga is elhitte, jó pár nőt meggyötört, Beátát is.

Peter valamiben hasonlított hozzá. Szegény, ha tudná! A gesztusai, a nézése oldalról, egyes pillanatok, egyszerűen déja vu. Beáta néha gondolkodik azon, kivel is él, és miért jó neki, ha Peter Kamilra hasonlít, amikor ő végül is annyira megbántotta. Nagyon szerethette azt a homoszexuális barátját.

Idővel, amikor elmúltak a csalódás nehéz pillanatai, az ellenségeskedés és az utálat, barátként már képes volt találkozni és cseverészni a régi szeretőjével, persze úgy, hogy Peter ne tudjon róla. Egyszer találkoznak majd hármásban is: annak új partnerével együtt. Négyesben nem lenne mersze a találkozásra, el sem tudja képzelni, milyen hatással lenne az ilyen találkozó a magánéletükre, nem vágyik új bonyodalmakra Peterrel való kapcsolatában. Azért él vele, hogy nyugalma legyen.

Amikor Beáta találkozik a régi barátjával és annak jelenlegi partnerével, mindig nagyon vigyáz, hogy ne adjon okot a fiatal fiúnak a féltékenységre.

Görcsösen igyekszik és odafigyel a mondandójára, nehogy elrontson valamit. Minden lehető módon a tudtára kívánja adni, hogy már csupán barátok, de sosem biztos abban, nem teszi-e féltékennyé a fiút. Beáta nem akar vizsályt kelteni a két fiatal meleg között. Nem akar férfival harcolni egy férfi kegyeiért.

Az ő Peterje azt képzei magáról, hogy tetszik a homoszexuálisoknak, és – a művészi beállítottságúak, akikkel kapcsolatba kerül – zaklatják őt, leginkább tekintetükkel és írások hordásával. Beáta nem kommentálja ezt. Elbeszéléseket és versikéket a kis pipik is hordoznak neki, főleg a diáklányok, akiket tanársegédként oktat a tanszéken.

Faramuci helyzet, mert Peter nem használja igazán helyesen a szlovák nyelvet, de szlovákot tanít. Irodalmat, főleg huszadik századit. Viliam a kedvenc szerzője. Gyakran meghívja őt a diákok közé, azt sulykolja beléjük, hogy ő a legjobb író.

Egyszer egy irodalmi esten Beátát az egyik férfi nagyon emlékeztette Peterre, és csak akkor tudatosította, hogy a férje mégsem teljesen identikus az azal az előzővel, Kamillal, akiről később kiderült, hogy homoszexuális. Néha elgondolkodott azon, mi a lényeg, a velő Peterben, de ebbéli elmékedéseit nem akarózik végigvinnie. Peter nem rossz

partner, ki lehet vele jönni. Mi mást akarhatna?

Viliam is emlékezteti őt egy előző fellángolásra. Egy olyan férfira, akivel Beátának nem volt kapcsolata. Viliam előképéhez csak plátói szerelem fűzte. Az érintett nem is tudott róla. Aszkéta volt, vegetáriánus, értelmiségi. Ha jól emlékszik, építész, de nem biztos benne. A barátnője születésnapjában találkoztak. Amikor a hasonmás belépett az ajtón, Beáta ugyan háttal ült, mégis érezte, valaki olyan jött be, aki fontos. Erős érzés volt. A férfi nagyon mutatós, különlegesen kötött csokrot hozott az ünnepelt hölgynek, ezzel tudtul adta mindenkinek, hogy ő nem akárcsi, nem giccses az ízlése, nem kispolgár. Keveset ivott, csak zöldséget evett, Beátát azzal bűvölte el igazán, hogy érdeklődött a munkája iránt. Ellenállhatatlan volt, nem tette az érdeklődést. Mindaddig egyetlen férfit sem érdekelt, amit csinál, és először életében bánta, hogy nem dolgozik többet, mert akkor tovább beszélhetett volna magáról. Kissé ijesztőnek, mégis hízelgőnek érezte a dolgot. A férfi nem mindennapi volt. Egy másik férfival beszélgetve őszintén bevallotta,

hogy nem ért valamihez. A számítógépekről volt szó. És hagyta, hogy elmagyarázzák neki. Beátát ez elbűvölte. Egyáltalán nem szégyellte bevallani a gyenge oldalait, s ezzel ámulatba ejtette az asztalnál ülő férfiakat is. Egyesek beismerték, hogy ők sem értenek bizonyos dolgokhoz, de az elsőség, a dicsőség már az övé volt. Különbözik ő maga nem sorolta tovább a hiányosságait. Szerényen a tányérja fölé hajolt, és ette a levesét. Sebezhető, ám határozott nyakszirtje volt. Aztán egy másik nő felé fordult a figyelme. Az illető hölgy egy óra múlva elnézést kért, hogy el kell mennie. Beáta megkönnyebült és örült, hogy ezek után ismét nőnek majd az esélyei, ám a férfi a nő távozása után teljesen elkedvetlenedett, pedig úgy tűnt, most látta életében először. Pár perc múlva ő is szedelődzködött és elment. Beáta aztán már csak a barátnője szülinapi fényképein látta. Az egyik képen szerényen ült az asztalnál, a másikon pedig a fölé a másik nő fölé hajolt. Beáta sosem tudta meg, hogy végül összejött-e vele. Szégyellte megkérdezni a barátnőjétől, aki nagyon pletykás, és ha valamit kiszimatolt volna, az érintett biztosan tudomást szerzett volna a dologról. Ezt nem akarta megkockáztatni. Többé nem látta, de amikor Viliammal találkozott – bár látásból már régen ismerte –, egyszerre mintha Vi-

liam azzá a másik férfivá változott volna, csak éppen más bőrrel volt behúzva. Amikor rácsodálkozott, azt a csudamód autentikus építész látta maga előtt. Viliam is megpróbált autentikus lenni. Legalábbis igyekezett. A többiek csak eredetiségre törekedtek. Beáta díjazta az igyekezetét és segített neki. Később már el sem tudta képzelni az eredetit, azt az építész. Megkedvelte Viliamot, megszokta. Képes lenne azt mondani, hogy szereti.

Viliamban ugyanúgy, mint abban a mára már ismeretlen építészen volt némi aszkétizmus, befeléfordultság, markáns arcvonás, és ötvenes éveik ellenére karcsú termet. Mindketten bársonynadrágot hordtak. Mindkettőjük arca simára borotvált, szájszögletük határozott. Az építésznek sötét szeme és enyhén hullámos sötét haja volt. Viliamnak a feje tetején kissé meghatóan ritkuló szőke haja – volt, igen, volt, szörnyű ez a múlt idő, és kék szeme. Hol vannak most? Beáta összerázkódott. Maga elé képzelte a férfit. Egyszerre mintha megjelent volna előtte. A bőre olyan, mintha állandóan beszívna és egyben kisugározná a napfényt. Akárcsak az ismeretlen építész bőre. Mindketten nagyon magasak és karcsúak, kicsit görnyedtek voltak.

Viliam hasonmásával akkor találkozott, amikor még nem volt férjnél, és némi remény ébredt ben-

ne. Úgy tűnt neki, hogy a férfi szabad. Bár lehetséges, hogy volt felesége, és az a másik nő a szeretője lett, úgy, ahogy Beáta Viliamé. Vagyis az volt, amíg élt.

És aztán találkozott Peterrel, aki ragaszkodásával és otthonosságával nagyon hasonlított előző, homoszexuális szeretőjére, s elhatározta, nem szenved tovább.

Az építész örökre eltűnt, és Beáta nem akart több légvárat építeni. A kapcsolata Peterrel eléggé célszerű, és talán jól is van ez így. Vannak olyan pillanatok, amikor hiányzik neki Peter, például most is, és ez is jelent valamit. Vannak olyan pillanatok, amelyek alátámasztják, hogy nem hozott teljesen hibás döntést.

Vágyódik utána. Mindent meg akarna vele beszélni. Be szeretett volna menni hozzá a szerkesztőségbe, de nem volt biztos benne, hogy százszázalékosan el tudná játszani a szerető feleséget, aki önzetlenül védelmezi a férjét. Az agyafűrt titkárnő vagy egy kívülálló észrevehetné, hogy itt valami másról van szó, ezért Beáta inkább otthon marad.

Még ha nem is öntheti ki a szívéet a férjének, most összeköti őket a kedves ember elvesztése miatt érzett bánat. Közelebb hozhatná őket egymáshoz ez az érzés, ám Beáta nem tehet vallomást a férjének. Csak meghallgathatja Petert. És ahogy ismeri, a férje nem fog neki semmi újat mondani.

Beáta egy pillanatra elképzeli azt a lehetetlen helyzetet, ahogy szeretkeznek, közben arról vallanak egymásnak, melyikük hogyan szerette Viliamot. Mert Peter szereti Viliamot, és Beátával ellentétben nem kell titokban tartania. Nem fekszik le vele, de függ tőle. A többi függőségtől eltérően ez társadalmilag elfogadott, és elég jól meg lehet belőle élni.

És éppen ezért ápolni is kell. Hiszen ha nem ítélték volna oda Viliamnak a díjat, Peternek nem lenne miről írnia. Ezért hozzá kellett segítenie őt ahhoz, hogy megkapja.

Ha már a mester nem ír többet, Peternek sem lesz miről írnia. Nem tud majd kiről írni. Nem tud majd kivel foglalkozni. Igaz, vannak más írók is, de... Van Peterben annyi erő, hogy Viliamból klasszikust csináljon, és ezzel örökre biztosítsa a megélhetését? De hiszen már más idők járnak. Ki lehet ma már klasszikus? Minden sikert jócskán táplálni, ápolni kell, el kell távolítani a kártevőket,

ám itt az a kérdés, hogy meg lehet-e és megéri-e ezt tenni egy halott szerzővel, aki nem megy el már egyetlen felolvasásra sem. És a halála is! Még ha tökéletes öngyilkosság lenne. Vagy természetes halál! Senki nem tud semmit. Nem látta senki a holttestét, így nem tudják azt sem megállapítani, hogyan távozott a világból. Még el sem temethetik. Nem mondhatnak búcsúbeszédet. Nem sírhatják ki magukat, nem helyezhetnek el koszorúkat a nyughelyén.

Talán még megtalálják. Lehet, hogy sokkal rosszabb lesz, mintha nem leltek volna rá.

Beáta azon gondolkodik, hol lehet Viliam. Léteznek ma még kutak? Beleugorhatott valamegyikbe?

Viliam azon az estén Peterrel, aztán a bűnügyissel és még egy nővel beszélt a kulturális rovatból. Majd kedvesen odahajolt egy toloszékes lányhoz, aki virágot nyújtott át neki. Beáta megkérdezte Petertől, ki az, de ő nem ismerte. Azt mondta, talán rokona. Beáta mindenfélét tudott Viliam identitásáról és integritásáról, ám arról nem volt tudomása,

hogy kerekas székes rokona lett volna. Egyáltalán semmit nem tudott a családjáról. Csak annyit, hogy két gyermeke: lánya van, mindkettő főiskolás már. Viliam nem beszélt róluk.

Beáta egyszer felhívta, még mielőtt a szeretője lett volna, mert Peter számára időpontot akart vele egyeztetni egy interjúhoz. Viliam felesége vette fel a kagylót. A férfi nem volt otthon, Beáta érdeklődött, mikor lesz elérhető. A felesége azt mondta, nem tudja, mert festenek, és ő nem szereti, ha a lakásban minden szerteszét van.

– Tudja, elkérte egy barátjától a hétvégi házát és ott ír, itt nem tudna összpontosítani. Festetünk.

Peter mindig itthon volt, amikor festettek, sőt ő maga mázolta ki a lakást, ezért Beáta nem akarta volna, hogy Viliam legyen a férje. Ez egy ünnepi kapcsolat, vagyis csak volt. Viliam különben valóban amolyan ünnepi ember volt! Annyira azért nem zseni, zsörtölődött akkor Beáta, hogy ne segíthetne otthon a festésnél. Ám aztán eszébe jutott, hogy ő is intéz dolgokat a férje helyett. Miért nem hívta fel akkor Peter személyesen? Már nem emlékszik rá.

Különös. Ma már csak úgy nem merné felhívni Viliamot odahaza, ha nem lenne biztos abban, hogy ő veszi fel a kagylót. Ma már nem tudná olyan közbönsően hallgatni a felesége hangját. Attól retteg-

ne, hogy az asszony észrevesz valamit. Beáta nem tudja, milyen a felesége, csak egyszer látta. Meglepte őt, hogy szép, bár már idősebb. Szerény és a háttérbe húzódik. Egyszer látta, ahogy kedvetlenül és minden érdeklődés nélkül ült végig egy rendezvényt. Viliam sosem beszélt róla. Beáta ezek után még egyszer látta őt egy könyvesboltban. Könyveket vásárolt, biztosan Viliamnak. Listát tartott a kezében, és volt, amire rá is kérdezett. Beáta ekkor már a férfi szeretője volt, és pontosan tudta, hogy Viliam ezeket a könyveket hajszolja mindenütt, mert el akarja őket olvasni. Beáta sajnálni kezdte az asszonyt, de hamar elhessegette az ilyen érzéseket. Mi köze hozzá?

Ki tudja, mit csinálhat most a felesége? Beátának átfutott a fején, hogy talán még meg is könnyebbült. Kinyújtózkodott, majd mozdulatlanul ült tovább. Miért jutott ez az eszébe? Hiszen semmit sem tud az asszonyról. Biztosan nagy trauma érte. Mit csinálhatnak most a lányai? Szörnyű lehet! Ám e konvencionális gondolatok mögül egyfolytában előtolakodott a gondolat: lehetséges, hogy az asszony megkönnyebbült.

És ő, Beáta? Ő miért nem könnyebbült meg? Hiszen már nem kell állandóan előadásokat hallgatnia az identitás és integritás kérdéséről. Szabadon foly-

tathatja a férjével való kapcsolatát, vagy akár kereshet egy új, fiatalabb szeretőt, akit még élvezhet is. Mire volt jó neki Viliam? Már eleget hallgatta. Hogy nem szeret telefonálni, vagy azt, milyen nehezen ír, nem jön könnyen az ihlet, mennyire dühíti, hogy kevés ember olvas, a tömegkultúra tért hódít, és senki nem veszi észre a komoly irodalmat... De hiszen detektívregényt írt. Azt mondta, a fiatal nemzedék nem figyel rá, ám egy csomó utánzója akadt. Néha meg azon siránkozott, hogy annak idején az öregek nem hagyták szóhoz jutni, meg ez, meg az... Vége. Valaki befejezte. Valaki, aki megölte Viliamot. Ha egyáltalán gyilkosság volt.

Beáta el sem tudja képzelni, hogy a férfi öngyilkosságot követett volna el. Azok után, hogy bemutatták az új könyvét, amelyből sokan akartak lázasan sikerkönyvet csinálni. Ezen felül Viliam egyáltalán nem volt gyakorlatias ember. Nem lett volna képes felakasztani magát, s biztosan nem szúrta magát szíven vagy hasba, mert nem bírta a vér látványát. Ugyanezen okból az ereit sem vághatta fel, és nem feküdt volna a saját véréből elszíneződött kádban. Az igaz, hogy szívesen állt a figyelem középpontjában, ám nem drámai, hanem inkább visszahúzódó módon. Nem tudott lőni, ezen felül határozottan pacifista és antimilitarista is volt. Ha le

akarná magát vetni a meredélyről, biztosan kifecskélné a bokáját, és tehetetlenül feküdne odafönn, időközben pedig inába szállna a bátorsága, nem merné magát a mélységbe vetni. S azon a környéken, ahol nyoma veszett, nincs is meredély. Ha a patakba vetette volna magát, tovább tartana a keresése, de Viliam utálta a vizet, és egyáltalán nem szerette a természetet sem. Beátával is csak kivételesen sétált a befagyott tó jegén, mert minden más lehetőség meghiúsult, és nem akarták megkockáztatni, hogy valaki meglátja őket együtt egy kávéházban. De egyébként nem járt túrázni, sem fürödni, utálta a tengerparti vagy tó melletti napfürdőzést is, és Beáta jó párszor végighallgatta, hogyan szenvedett, amikor a gyerekei még kicsik voltak, és neki ott kellett ülnie a strandon, vigyáznia kellett rájuk, nehogy vízbe fúljanak.

De hát mégsem válhatott köddé!

Beáta már nem bír tovább otthon ülni. Farmert húz, felvesz hozzá egy pulóvert, felveszi a kabátját és kimegy a házból. Lázasan ellenőrzi, megvan-e a kulcsa. Végül aztán mégis visszamegy a retiküljé-

ért, majd a pénztárcájáért és még egyszer – a bevásárlótáskáért. Azt sem tudja, hova menjen. Kilép a házból, azon gondolkodik, melyik irányba induljon el. Elmegy az üzletbe. Céltalanul nézi a polcokat, azon töri a fejét, mit is vegyen. Ürességet érez. Nem jut az eszébe, hogy van-e otthon kenyér, sőt azt sem tudja, mi van a hűtőben. Végül teljesen értelmetlen dolgokat rak a kosárba, kifizeti, a pénztárnál ügyel a visszajáró apróra. Azt veszi észre, hogy ha az apróságokra összpontosít, az segít neki. Kilép a boltból, egy pillanatig azt fontolgatja, melyik irányba induljon. Majd tudatosítja, hogyan juthat haza, de nem tudja, hazamenjen-e. Miért is menne? Mit is csinálna otthon? Ülne, azon gondolkodna, hogy főzzön-e magának újra kávé, vagy inkább bevegyen valamilyen pirulát? Eldöntheti, hogy felveszi-e a csörgő telefont vagy nem, inkább bekapcsolja-e az üzenetrögzítőt, vagy sem, felhívjon-e valakit, vagy ne.

És így útnak indul az ellenkező irányba. Nézi a kirakatokat, de nem fogja fel, amit lát. Tárgyak. Könyvek. A könyvekkel teli kirakatban Viliam neve után kutat. Ott van. A könyv az ő nevével. Beáta bemegy az üzletbe.

A könyvárus éppen a bűnügyissel beszél. Mindketten komor arcot vágnak. Beáta hegyezi a fülét.

Hátha megtud valamit. A könyvkereskedő hangoosan morfondírozik, hogy átrendezze-e a kirakatot, gyászkeretbe tegye-e Viliam képét.

– Nemrég járt itt. Könyvet vásárolt. Ajánlottam neki a most megjelenteket.

Beáta úgy tesz, mintha a pultot nézné. Megérzi, hogy őt figyelik, megfordul. A bűnügyis meghajol előtte. Szervilisen mosolyog, közben hozzálép és köszönti.

– Jó napot, nagysága!

Ó, istenem, milyen nagysága is ő.

– Jó napot! – köszön vissza neki Beáta.

– A férjének ma gyásznapja van. Akárcsak mindnyájunknak, ugye?

– Biztosan, biztosan – kapkod levegő után Beáta. – Ez szörnyű – folytatja, az agya végre dolgozni kezd. Minél több információt ki kell szednie ebből a gennyes alakból.

– Ma mindnyájan nekrológot írunk, és az a legrosszabb, hogy nincs mibe kapaszkodnunk. Mert hát milyen hangvételt üssünk meg, ha azt sem tudjuk, mi történt valójában?

Beáta bólogat, nem tudja, mit mondhatna erre, hogy többet megtudhasson. Ám a bűnügyis megoldja a helyzetet.

– Beáta asszony, nem térne be velem egy ko-

nyakra? Ma mindannyian annyira elhagyatottak vagyunk!

Úgyhogy veled tart.

Demeter. Vannak, akik bűnügyisnek hívják, bár azt a rovatot már jó ideje nem szerkeszti. Amióta csak az esztét tudja, nagyregényt akart írni. Eddig nem került rá sor. Nagyregényt arról, hogy mi történik éppen. Mi az ábra. De annyi minden történik, s el is húz nyomban a pokolba, hogy Demeter nem tudja eldönteni, mivel foglalkozzék. Az élet érdekes. Az élet és a halál is. Mindkettő szórakoztatja. Sokáig szerkesztette a bűnügyi rovatot, a „fekete krónikát”, amelyet mindenki olvas, de senki nem írja oda a nevét a cikk alá. Nem szerzett számára dicsőséget.

Szereti az irodalmi életet is. Szívesen mozog az írók között, mindig irigyelte őket egy kicsit, és titokban reménykedett, hogy beveszik maguk közé. Amikor hosszasan iszogatót velük, már nem is nagyon akart megírni semmilyen tényleges regényt, az élet és halál nagy regényét. Megkönnyebbült a lelke, amikor híres írók között töltötte az idejét, és

a dicsfény ragyogásából rá is vetődött valamicske. Mintha friss levegőt szippantott volna. Nem kell neki írnia, elég, ha ők írnak. Csodálja őket, ír róluk, beszélgetést készít velük, elolvassa, amit írnak.

Demeter az utóbbi időben nagyon közel került az isteni koponyákhoz, amelyekben a nagy gondolatok születtek. Viliammal, a nagy, elismert és mindenki által csodált íróval borozgatót, s az hallgatta őt. Hallgatta, ahogy Demeter a rendőrségi naplóból mesél el történeteket. Néha azt mondta, hogy ez meg az nagyszerű, erről írnia kell. És ekkor lett Demeter skizofréniás. Egyrészt boldog volt, szerencsésnek érezte magát, mivel a nagy Viliam felhasználja a műveiben azokat az információkat, amelyeket tőle hall, és az új könyve elején talán megköszöni majd neki, másrészt azt mondta: az ördögbe is, miért nem írom meg ezt én magam? Tényleg nem tudná megírni? A mesternek kell figyelmeztetnie arra, hogy a rendőrségi napló melyik gyöngyszeme ér meg egy történetet, és melyik nem?

Amikor Viliam eltűnt, Demeter elhatározta, hogy körbeszimatolja azt a cifra nőcskét, a kulturális hetilap főszerkesztőjének feleségét. Az a balek biztosan nem tudja, hogy a felesége félrelépetet. Demeternek jó a szimata, meg van róla győződve, hogy Beáta Viliam szeretője. Beáta asszonyka, a

nagysága, a főszerkesztő felesége. Talán gyilkosság van az ügyben, jó lenne erről elbeszélgetni a nővel. Bár illedelmesen elment valahová a férjével, mielőtt a dolog történt, valószínűleg az unalmas hétvégi házukba, ahol szombat délutánoként Peter súlyzókkal erősít, Beáta asszony meg a heverőn tehenkedik, aztán a kandalló előtt ülnek, whiskyt szopogatnak, mert tökéletesen sznobok; bár ki tudja, hogy is volt valójában? Mi van, ha el sem ment, és ő a gyilkos?

Demeter tudja, hol lakik Beáta, látásból ismerik is egymást. Igaz, társaságban sokszor átnézett rajta, de ez most nem fontos. Ebben a helyzetben biztosan nem tér ki előle, hülye lenne. Ellenőrizni fogja a nőt. Tudja, hol laknak, meglesi. Nagy dolog lenne, ha kiderítene valami fontosat. Nem biztos abban, hogy szeretők voltak, pontosabban nem tudja bizonyítani. Azt gondolja, hogy biztosan lefeküdtek egymással. Időnként. Az is lehet, hogy gyakran. De ennek nincs jelentősége. Viliam már nagyon maga alatt lehetett, ha idáig süllyedt. Valószínűleg szüksége volt arra, hogy fekvő helyzetben kibeszélje maját. Ki tudja? Demeter ismerte néhány fiatalabb szeretőjét. Azok legalább szép nők voltak. Beáta annyira tucatnő, hogy az már fáj. Ha egy férfi ránéz, csak annyi juthat az eszébe, hogy nagy hiba

lenne kihagyni a kézenfekvő lehetőséget. Demeter sosem próbálta kihasználni a lehetőséget, mert Beáta vele nem feküdne le. Esetleg ha jobb pozícióba kerülne! No igen. A főszerkesztő felesége csak feljebb kereshet szeretőt magának.

Demeter gondolkodik. Ha megölte, akkor most biztosan retteg, nehogy valaki rájöjjön, mit tett. Azon, hogy milyen indoka lehetett, inkább később töri majd a fejét. Ha nem ő ölte meg és a szeretője volt, akkor most biztosan nagyon el van keseredve. Csak kised belőle valamit. Ilyen kényes dolgokat nem írhat meg csak úgy egy jelentős hetilap főszerkesztőjének feleségéről, de valamire talán még jó lesz neki ez az értesülés.

Miért akarta volna őt megölni? Talált valaki mást helyette, fiatalabbat? Demeter nem tudott rájönni. Ám Viliam az ilyen dolgokban gyorsabb volt, mint az indián nyílvesszője. A kolléganője is hajtott rá a kulturális rovatból. A nagyszájú és kékszemű, szalmahajú, vulgáris Maña, tartóssal a fején. Bár ő mindenkire hajtott. És Viliam az utóbbi időben nagyon lehangolt volt. Maña mellei bizony nagyon jól mutattak némelyik pulcsiban. De hogy valaki őmiatta gyilkolna? Az túlságosan is színvonalon aluli lenne.

Demeter megírja a nagyregényét. Viliamnak

ajánlja. Feltárja benne gyilkossága rejtélyét. Kap érte majd egy sor irodalmi díjat. A regényt több nyelvre is lefordítják, és Demeter a szerzői jogdíjakból fog élni. Lehetséges, hogy a könyvből sikeres filmet is készítenek majd. Az amerikaiak vagy valaki, aki tele van pénzzel. Úgy kell megírnia, hogy tömve legyen akcióval, hogy ráharapjanak. Demeternek van egy csomó ismerőse. Ezzel nem lesz gond.

Elképzeli, ahogy Beáta elszökött a hétfélig házból. Talán felhívta a férfit, hogy valahol várja meg, mert beszélni akar vele, és azután... De mit csinálhatott vele?

Demeter azt fontolgatja, hogy a könyvét szép-irodalmi vagy dokumentumregényként írja-e meg. Vagy inkább csináljon belőle detektívregényt? A dokumentum lenne az igazán jó ötlet: Az író halála – mi is történt valójában?

Túl sokat gondol Viliamra, mert a férfi az utóbbi időben sokat idegeskedett. Furcsa ember volt. Nem lehetett vele viccelni, nem érdekelte a művészet, csak a szeretőivel foglalkozott. Pontosan beosztotta, mikor melyikkel fog hemperegni, mintha két fa között kifeszített hálóban hintáztatna. Nem lehetett vele ötről hatra jutni. Nem járt a klubba, nem ivott – legalábbis férfitársaságban nem –, úgy

tett, mint aki valami nagyon nagy művön dolgozik, ám Demeter nem hitt neki. Ki kell faggatnia Beátát.

A könyvesbolt közelében van egy bár, sötét, füstös és bűdös. De Beátának most minden mindegy. Azt sem tudja, hány óra van. Se nem éhes, se nem szomjas. A bűnügyis konyakot rendel, s miután Beáta magába dönt egyet, akkor érzi csak, mennyire éhes. Ám itt nem lehet enni. Szédül. Vigyáznia kell, nehogy elárulja magát. A bűnügyis szemrebbenés nélkül megírná a kulturális rovatba. Szerencsére eléggé beszédes kedvében van, és Beáta csak arra kell neki, hogy bólogasson. És ezt Beáta sűrűn meg is teszi, nem akarja félbeszakítani a szóáradatot. Egy idő után a bűnügyis rendel még két konyakot. Beáta csodálkozik, egyszerre mennyire laza lett. Még jó, hogy létezik a világon alkohol!

Demeter szóáradatából megtudja, hogy a rendőrök azt sem tudják, kit hallgassanak ki. A nyom valamikor az estében elveszett. Még azt sem tudja senki, hogy pontosan mikor. Nem tudni, hogy Viliam vécére ment-e ki, vagy valakivel sétálni, esetleg áttelepedett egy másik bárba. Tulajdonképpen elment, és már nem jött vissza. Se a kastélyba,

se haza. Kocsival volt, és szobát is foglalt. Nem várták haza, mert úgy tudták, a kastélyban tölti az éjszakát. A kastély portásnöje már ismerte, nem kerestette, amikor reggel nem találta a szobájában. Hova mehetett? Ez szörnyű. Mintha elrabolták volna a földönkívüliek.

– Mikor történt? – kérdezte Beáta bátortalanul.

– Senki nem tud semmit, még az sem derült ki, mikor tűnt el. Egyszerűen mindnyájan vártunk rá. Majdnem mindenki iszogatót, senki sem figyelte az órát. Viliam már nem jött vissza, pedig még sokan akartak vele interjút készíteni. Voltak ott valamilyen hölgyek is – vigyorgott el a bűnügyis –, akik nagyon elszomorodtak, hogy nem mutatkozott többet. Egy kicsit még viccelődünk is, nem ment-e el valamelyikkel. De mindenki ott volt még magán és a férjén kívül. Az emberek lassan felcihelődtek, egyesek azt állították, hogy az írók klubjába ment és utánamennek, ám az nem volt világos, hogyan juthatott oda. Minden autó, az övé is ott állt a kastély előtt. Csak maguk mentek el – nagyon korán – a hétvégi házukba. Idővel mindenki lekopott. Nyugtalanok, kedvetlenek voltunk, nem értettük, mi történt, az est is olyan befejezetlen volt valahogy. A kastély előtt csak Viliam autója maradt. Mindig nagyon felelősségteljes volt. Ha ivott, so-

sem ült volánhoz. De azt senki nem tudja, hogy hova ment, és miért nem jött vissza. A rendőrök átkutatták a környéket, de semmit nem találtak. Péntek este látták őt utoljára élve. Szombat délután valaki kereste őt odahaza, ott sem volt. A felesége nem tudta, hol lehet, hiszen az ünnepségről egyáltalán nem tért haza. Akkor kezdtek utána nyomozni, és kutatnak még most is.

– De miért írták rögtön azt a lapok, hogy meghalt, hiszen el is utazhatott valahova?

– Hogyhogy elutazott, hova utazott volna? Nem volt nála semmi. Minden személyes holmija vagy az autóban maradt, vagy ott a teremben a táskájában az asztal alatt, ahol a könyvbemutató volt. A pénze és az iratai is ott voltak. Átkutatták a kastélyt és a környéket is...

– Stoppal is mehetett.

– Nem volt rajta cipő.

– Hogyan?

– Nem volt rajta a cipője. Nem messze a kastélytól a rendőrök megtalálták a lábbelijét. Minden valószínűség szerint az ő cipője. A felesége nem tudta teljes bizonyossággal megmondani, hogy az övé, mert nem emlékezett arra, milyen cipőt húzott fel, mielőtt elment, ám aztán összevetették a többi ott-hon maradt cipőjével, és talán valóban az övé vol-

tak. A kastély mögötti rét közepén találták meg.

– És semmilyen nyomot nem találtak?

– Nem, semmi nyom. A gyógyintézet betegei járnak oda sétálni. Tudta, hogy van ott egy üdülő a mozgásszervi betegek számra? Olyanoknak, akik alig vagy egyáltalán nem tudnak járni. Úgy el vannak oda rejtve, hogy senki nem veszi őket észre. Nem messze az otthontól megtalálták a cipőjét. Ez minden, semmi mást nem találtak.

– Ez hihetetlen. Hova tűnhetett?

– Minden jel arra mutat, hogy valószínűleg már halott.

– Valaki elrabolhatta.

– Egy felnőtt fickót? Cipő nélkül?

– A cipőt valaki oda is hajíthatta, még az úton elrabolhatták.

– De hát mondom, hogy nem találtak ott semmilyen nyomot! Sem Viliamét, sem az elrablóét. Még a kutyák sem fogtak szimatot. Mintha egyenesen az égbe vitték volna. Vagy egy másik bolygóra.

– De akkor hogyan állíthatják, hogy gyilkosság történt?

– Be kell vallanom, ezt én csesztem el. Egy kicsit túloztam. A rendőrök még semmit sem tudnak. Úgy gondoltam, hogy kiprovokálom őket, hátha akkor nagyobb erőbedobással dolgoznak. Rendesen

felbosszantottam őket. Egyre inkább hajlanak most már az én verzióm felé, holott nincsen semmi bizonyítékuk. Én erre kizárásos alapon jöttem rá. Nincs semmi kézzel fogható, de előbb-utóbb ők is rájönnek. Mert hát mi más is lehetett? Vagy gyilkosság, vagy öngyilkosság. Csak gondoljon bele! Miért ment volna el a saját könyvbemutatójáról? És még ha el is ment volna, hogyan tovább? Lehúzza a cipőjét, meztláb elmegy a patakhoz anélkül, hogy nyomokat hagyna és ugrik... Senki nem tud semmit. Várnunk kell.

II.

A pavilonnak vannak régi, elhagyatott részei. Az első emeletre vezető lépcsőházban képek lógnak, régi portrék. Az árnyékból előtűnnek a részletek, a mester ecsetvonásai.

A lépcsőház itt inkább csak dísznek van. Kizárólag a személyzet használhatja, bár ez is csak ritkán esik meg, mert az első s egyben egyetlen emeletre lifttel is fel lehet jutni.

Zuzana lentről, messziről is látja az arcokat a képeken. Szereti ezeket a lépcsőházi portrékat. Nem tudja, kiket ábrázolnak a festmények. Talán valamelyik grófi családot, amelyé a szemközti kastély volt valamikor. Sosem firtatta és senki olyanra nem akadt, aki tudott volna neki valamit mondani róla.

Ebben az épületben biztosan nem élt sem nemes, sem más család. Lovak voltak itt. A kastély tulajdonosa tartotta őket, a híres nemesi família leszármazottja. Amikor az államfordulat után elűzték őt és elvették a birtokait, a kastélyát üdülővé alakították, ma is alkotóházként szolgál az írók számára.

Akkoriban drága dolog volt egy lóistálló fenntartása, senki nem győzte akkora zűrzavarban ezt a

feladatot ellátni. Apácák vették meg, bentlakásos iskolát alapítottak benne. Az épület jó alapozású, alapincézett. A nővérek átalakították a lóistállót, a munka állítólag egy évig tartott. Ezután úgy három évvel kiűzték és szétszórták őket olyan otthonokba, ahol szellemi fogyatékos gyermekekről gondoskodtak. Zuzana ezt Matilda nővértől tudja, aki itt lakott, amikor a kastély még bentlakásos iskolaként működött novíciák számára. A kolostorra alakított istállót már nem adták vissza többé a rendnek. Állítólag később kárpótolták őket valami szimbolikus összeggel. Hiszen az apácák közül, akik annak idején az épület átalakítását szorgalmazták, ma már nagyon kevesen vannak életben.

A rét túloldalán lévő kastély is biztosan tele van képpel. A XIX. század végén majdnem teljesen leégett, majd a gróf olasz mintára átépíttette. Pár festményt és bútort azért sikerült megmenteni a tűz elől. Néhányat itt helyeztek el, a mozgáskorlátozottak csarnokában, és már nem vitték őket vissza. A többi kép a kastélyban függ.

A gyógyintézetben, ahol Zuzana lakik, a lépcsőházi képek túlságosan realiztikusak ahhoz, hogy a fantázia szüleményei legyenek. A festményeken ábrázolt emberek egykor biztosan éltek. Talán nem is olyan fontos, hogy a kastélyban vagy máshol.

Az egyik festményen egy matróna látható. Komoly kinézetű, fekete fátyla csak a homlokáig ér, valószínűleg özvegy. A fia talán elesett valamelyik háborúban, ki tudja. Tekintélyes mellét nyakig érő fűző szorítja, arca pirospozsgás. Egy másik kép nagydarab férfit ábrázol, talán a matróna férje. Hússos jobb kezét enyhe napóleoni gesztussal mellkasán keresztbe fonva tartja. Tekintete a távolba réved, valószínűleg a portréfestő feje fölé, aki minden bizonnyal nem származik előkelő családból. Arca távolságtartást fejez ki, mintha minden áron meg akarná őrizni méltóságát. Mellette egy fiatal nő portréja függ. Sóvár arc, fedetlen mellkas, hosszú nyak, nagy fekete szemek, magas homlok. Bájos göndör fürtjei finoman kúsznak a nyaka körül, egyenesen a szembe néz: a festőébe és mindenki máséba. Talán a lányuk vagy ugyanaz a matróna, csak fiatalkorában. A két arc között szembetűnő a hasonlóság, de az arckifejezésük annyira eltérő!

Zuzana maga sem tudja, mivel vonzza őt ennyire ez a három portré a lépcsők fölött, ahová sosem lépdelhet fel. A festmények a félhomályban rejtőznek, de ha délelőttönként idesüt a nap, egészen jól látni őket. Elképzeli, ahogy az ismeretlen festő az állványa előtt állt és megfestette ezt a három arcot.

A képeket mindig alulnézetből látja, legtöbbször

akkor, amikor a reggeliről jön. Felemeli a fejét, és tekintetét a rég halott emberekre szegezi. Ki tudja, van-e még ma valaki, aki az ő arcvonásait őrzi? Ki tudja, hogy a saját vonásait-e ezek? Talán így néztek ki, ám az is lehetséges, hogy a festő alkalmazkodott a konvencióhoz. Ha elmegy innen – gyógyulatlanul –, ez a három festett arc él majd az emlékezetében. És a park különlegesen elrendezett fái.

Mert a régi lóistállót – az egykori kolostort, amely most gyógyintézet – meg a kastélyt kiterjedt park veszi körül. A végénél rét terül el, mögötte pedig lomblevelű erdő, ahol ősszel gombák nőnek.

A park két évvel ezelőtt mindörökre belevésődött az emlékezetébe.

Gyakran elképzeli, ahogy valami idegen elültette a fákat előre látva, milyen csoportosulások alakulnak majd ki, ha megnőnek. Ha megöregszenek.

A csarnokot, ahol most a mozgásszervi betegek gyógyítását szolgáló intézet működik, nem újjították fel olyan gondosan, mint a szomszédos kastélyt. A legkifejezőbb nyomokat a szocialista idők hagyták rajta a variabútorokkal és a célratörő építészeti megoldásokkal. Meglehet, hogy az építkezés vezetőinek sok gondjuk volt, nem volt senki, aki felügyelt volna a csarnok építészeti egységének megőrzésére. Ha emlékhely vagy turistaattrakció lenne,

biztosan akadna valaki, aki kinyomozná vagy legalább kitalálná a ház történetét vagy akár legendáját. Ám a gyógyfürdő vendégei nem érdeklődnek a múlt iránt. Különös emberfajta ez. Jönnek – elmennek. Vannak olyanok is, akik rendszeresen visszajárnak, de végül mind hazamegy.

Az a pavilon, ahol Zuzana lakik, eredetileg csak földszintes épület volt. Csak később építettek rá még egy emeletet és lépcsőket. Amikor elvették az apácáktól, eredetileg börtönné szerették volna átalakítani, de az épület nem volt alkalmas rá, mert nem felelt meg a biztonsági előírásoknak. Ezenkívül az íróknak sem tetszett volna, hogy bűnözők raboskodnak a szomszédban. Így lett a rendelkezésre álló házból végül gyógyintézet. Akkoriban az írószövetség élén egy kommunista funkcionárius állt, ki is állhatott volna más, aki a szomszédos kastélyban nyugalmat akart. A funkcionáriusnak nagy volt a befolyása, és hozzájárult ahhoz, hogy a gyógyintézet kialakítása mellett döntsenek. A tolószékes és mankós betegek nem sokat járkálnak. Végző soron nincsenek zár alatt, mint a rabok, s kevésbé veszélyesek, és így a funkcionárius is emberségesebb színben tűnhetett fel.

Zuzana csak nézheti a lépcsőt. A rajta föl-le járó embereket. Amikor még egészséges volt... Milyen furcsa szó: egészséges. Most is egészséges, csak éppen nem tud járni. Amikor még normális volt... De hiszen most is normális, csak hát nem tud járni. Amikor járt... Amikor még olyan volt, mint azelőtt, mielőtt megtörtént vele, szívesen szaladgált föl-le a lépcsőkön. Nagyon élvezett lefele szaladni. Amikor tizenéves korában hirtelen megnyúltak a lábai, kettésével szedte a lépcsőket. Szívesen csúszkált a korláton. Egyszer ki is fordult a bokája, mert hármással vette a fokokat, és rosszul lépett, fenékkal ért földet a legalsó lépcsőn. Magas sarkú cipőben volt akkor, és még nem szokta meg benne a járást.

Természetesen fáj a lába, és nem csak az. A kezét is megütötte. Ma már nem fáj se a lába, se a fenéke. Valaki azt mondaná, milyen szörnyű ez. Fiatal, szép lány, és... És? És semmi. Csípőtől lefele nem érez semmit. Ha valaki seggbe rúgná, azt sem érezné. Csak elesne, és már nem bírna felállni. Bénelás deréktől lefelé. Ilyen dolgok is történnek, még fiatal korban is. Nem tud járni. Sem egyenes felületen, sem lépcsőkön.

Kerekesszékével kimehet a parkba. Elektromos tolószéke van, a parkban pedig lépcsők vannak. A salakon fékez, vigyáznia kell, de már megy neki. Eltérő szögekből figyeli a facsoportokat, és azon csodálkozik, hogyan volt képes valaki előre így megtervezni őket. Csodálatos képzelőereje kellett legyen.

Sok olyan dolog van, amit Zuzana már soha az életben nem fog csinálni. De van egy csomó olyan dolog, amit még megtehet. Rögtön a balesete után felosztotta a dolgokat olyanokra, amiket végezhet, és olyanokra, amiket nem. Elhatározta, hogy ami e két kategórián kívül esik, arra nem kell ügyelnie. Csak azt tudja elvégezni, amit bír, s amit nem bír, azt nem csinálja. Egy dolog azonban biztos: már sosem megy férjhez, és nem lesznek gyerekei. Úgy döntött, ilyen csúcsteljesítményre azért nem szánja el magát. Talán akkor sem ment volna férjhez, ha nem válik nyomorékká.

Ám keze még mindig van. Nem kell őt senkinek sem etetnie. Nem tartozik a legsúlyosabb betegek közé. Női beteg, bár hivatalosan egyszerűen csak páciens. Az ő esetében ez teljesen mindegy. A mellei nem nyomorodtak meg, de mi szüksége rájuk? A többi már a nyomorék sávbán helyezkedik el. A hormonjai működnek, de az idegimpulzusok átvitele nem.

Vannak, akik azt hiszik, Zuzának van miért bánkódnia. Hogy mindent elvesztett. Sokan gondolják ezt, a többség így vélekedik.

Az elején rajta is úrrá lett ez a szomorúság, de amikor kijózanodott és megnyugodott, gyanússá váltak számára az effajta elmélkedések. Ugorjon le a hídról? A férfiak azt éneklik: *Beleugrom a vízbe, beleugrom a vízbe, nem megyek én tömlöcbe!* És a nőkről azt éneklik: *Akinek nincs kedvese, ölje magát a vízbe!* Ám ő hogyan menjen fel a hídra? Egy gavallért megkérhetne arra, hogy vigye fel, vetköztesse le és lökje le a mélybe. Legalább a sorsával igazolná, hogy férfi nélkül tényleg nem megy semmi.

Megismerkedett itt egy tolószékes apácával. Meg akarta tőle kérdezni, hogy azért lépett-e be a rendbe, mert mozgáskorlátozott, de aztán szégyellte. Ám a nővér maga hozta szóba. Már akkor karambolozott, amikor szerzetesnővér volt, még azelőtt döntött a cölibátus mellett, mielőtt az élet ténylegesen rákényszerítette volna. Azt mondta Zuzának, hogy talán majd talál magának egy kedves fiút, aki feláldozza magát érte és törődni fog vele, de Zuzana ezt kizártnak tartotta.

– Biztosan hirtelen nőtt fel és érett meg amiatt, amit megélt – válaszolt Matilda.

Ez nehezen megállapítható. Ki tudja, miről ál-

modozott volna, ha nem történt volna meg vele ez a szörnyűség. Tengerentúli tanulmányokról, jó vőlegényről, gyerekekről, munkáról, vagy mindezekről egyszerre?

Matildával arról is beszélt, ami később történt. Az már nem volt baleset.

Előre el volt tervezve minden. A bírósági tárgyaláson az elkövető talán azt állította volna, hogy tettet érkeinek összezavarodása, alkohol vagy drog hatása alatt követte el, ám nem volt semmilyen bírósági per. Zuzana azonosította őt, emlékszik rá, hogyan nézett ki, de ez nem segített. Konkrét személy volt. Tudnia kellett, hogy a lány gyógykezelésen van itt és rendszeresen jár a parkba, annak is a legsűrűbb zugába. Még beszélgetett is vele egy kicsit. Azután kivette őt a kerekesszékből, deréktől lefele levetkőztette, és megerősöskolta. Csak a kezével védekezhetett, de azokat gond nélkül a háta mögé szorította. Azután felöltöztette, visszaültette őt a tolószékbe. Intett neki és elment.

Ez az érzés a szíve táján és a gyomrában. Nyitott száj, behúzott nyak, hányinger, képtelen kiadni,

ami benne van. Sokáig ült ott, azt sem tudja, meddig. A parkból vissza kellett mennie a gyógyintézetbe. Elfelejtette, hogyan jut oda, elfelejtette, melyik épületben szállásolták el. Nem értette, miért kell neki oda visszatérnie. Ám azt tudta, hogy a parkból el kell mennie. Lassan haladt előre elektromos kocsijával a réten át, vigyázott, nehogy ráhajtson egy köre, közben meg fel nem foghatta, mi a csudának kell vigyáznia, nehogy ráhajtson valami köre. El kellett mennie a rétről valahova máshova. Menedéket kellett keresnie. Gondolkodnia. Egyszerre minden értelmét veszítette. Az az integetés megerősítette a fogalmat és annak jelentését: értelmetlen. Ostoba vagy. Ostoba vagyok.

Amint a csarnokba ért, csengetett a gondozónőnek, elmondta neki, és azt is, hogy beszélni akar az orvossal és jelenteni akarja a rendőrségnek a történeteket. Ismerte az elkövetőt! Jött az orvos, majd a rendőrök is. Mindent feljegyeztek, majd elmentek az elkövetőhöz.

Volt alibije. Zuzana azonosította, de nem tehetek vele semmit, szabadlábban van ma is, nem emeltek vádat ellene. A felesége igazolta neki az alibi-jét. Ezek után Zuzánától azt kérdezték, nem más volt-e az elkövető, és afelől érdeklődtek, hogy tényleg erőszak történt-e.

Zuzana ekkor megszakította a gyógykezelését, többé nem mert a parkba menni. Azóta fél a parkoktól. Két évvel a történetek után mégis elhatározta, hogy visszatér. Hosszú magányos sétákra már nem vállalkozik. Ha eljönnek látogatóba a szülei, ők kísérik.

Volt idő, amikor a kastély mögötti rétre is szívesen kijárt, bár messze volt attól a csarnoktól, ahol lakott. Két év alatt sok minden megváltozott. A rétet telehordták agyagos földdel, múdombokat csináltak, most golfozni lehet ott. Zuzana elektromos székéből figyeli a golflabdák után igyekvő kis mechanikus kocsikat. A látogatókat pásztázza, ahogy a felszerelésükkel megrakott kézi kocsik mögött lépdelnek. Főként hétvégenként vannak itt, ám a nyári szünet alatt hétköznapiakon is játszanak. Hétvégenként nagy itt a nyüzsgés.

Amióta a parkban az a szörnyűség történt vele, nem nagyon szereti a tömeget, s az üres rét és a park látványa szintén nyomasztja.

Tudja, már semmi nem lesz olyan, mint azelőtt.

Nemrég egy humorista páros lépett fel a gyógy-

intézetben. Mindenki örült nekik. Zuzana is elment megnézni őket. Csak a műsor alatt vette észre, hogy nem nevet. Hogy az jár az eszébe, miképpen tűnjön el, de akkor az egyik humorista elkezdett viccet mesélni egy apácáról, akit a kertész megerőszkolt a kertben. A viccben az apáca elment a rendfőnöknőhöz. A humorista térdre ereszkedett és az apácát utánozta, gunyoros arckifejezése előre elárulta a poént, hogy a nővérnek tett szert az erőszak. A rendfőnöknő ebben a viccben a konyhába küldte az apácát, hogy egyen egy kis citromot. A kérdésre, hogy az segít-e, a rendfőnöknő azt válaszolta: Legalább eltűnik az arcodról az a boldog mosoly. A poént a teremben összegyűlt betegek fergeteges kacagása követte. Zuzana körülnézett a helyiségben, nem látja-e meg Matildát. Nem volt ott. Azon gondolkodott, hogy ezek az emberek akkor is így röhögnének-e, ha a két szaros a tolószékesekről viccelődne. Nagyon meglepődött magán. Meggyűlölte a betegtársait, másrészt viszont kíváncsi volt, milyen poénokat süt még el a két előadó. Ezért az előadás végéig ott maradt. Mintha valami nagyon fontos dologra akart volna rájönni. A poénra, amelyet eddig nem vett senki, még ő sem, s abban rejlett, ami a teremben lejátszódott.

A humoristák elmentek, és Zuzánának eszébe jutott, hogy két évvel ezelőtt, pár nappal az erőszak előtt, író-olvasó találkozó volt a pavilonban egy íróval, akiről azelőtt még sosem hallott. Az intézet melletti kastélyból jött át, egyik elbeszélését olvasta fel. Az elbeszélés arról szólt, ahogy egy ismeretlen férfi megerőszakolt a kapualjban egy nőt. Az erőszakot megelőzően a nő szörnyű félelmet érzett, aztán megaláztatást, ám később bevallotta magának, hogy végre orgazmust élt át, és a férfi keresésére indult. Író-olvasó találkozó akart lenni, ám a novelláról nem vitatkozott senki, semmit nem kérdeztek a szerzőtől.

Pár nappal azután, hogy a gyógyintézetben lezajlott annak az írónak a felolvasóestje, a fickó, akiről aránylag jó személyleírást tudott adni, megerőszakolta a parkban.

Azelőtt is látta párszor, gyakran sétált arrafelé. Gyógykezelésen volt, akárcsak ő. Nem volt mozgássérült. Az ízületeivel volt valami baj. Sántított az egyik lábára. Úgy harmincöt éves lehetett. Az étteremben egyszer még mellé is akart ülni, de

Zuzana már lefoglalta a helyet valaki másnak. Aztán végül a szomszéd asztalhoz ült és túl hangosan dicsekedett, hogy verseket ír, és legközelebb már az írók kastélyában szállásolják majd el. A versikéit vicclapok közölték, de vallási kiadványokban is közzétették. Zuzánát az elutazását megelőző napon erőszakolta meg.

A nyomozás hivatalos verzója szerint nem találták meg az elkövetőt. A lány és a szülei is kitarotlak amellelt, hogy erőszak történt. Eleinte félt, hogy a férfi továbbra is lesi majd minden lépését, ám az eltűnt. Soha többé nem találkozott vele.

Egyszer látta még a képét a televízióban, valamilyen templom előtt gyertyát gyújtott a meg nem született gyermekekért. A tüntetésen nem a felesége állt mellette, akit Zuzana a kihallgatásról ismert, hanem egy üres tekintetű, tág pupillájú és széles mosolyú fiatal lány. Szerelmesen nézett a férjira, az átölelte a vállát és mondott valamit a kamerába. Azóta nem látta, de érezte, hogy az érzékelése hátrán túl még mindig él, és bár ő már nem akar róla semmit tudni, ott van. Örökre.

Sosem értette meg, miért igazolta a felesége a férfi alibijét. Félelmében, vagy mert őt gyűlölte? Sose fogja megtudni, hogy a férfi összejátszott-e a rendőrökkel, vagy csak elkenték a nyomozást.

Illedelmesen viselkedtek vele, de érezte, azt gondolják, hogy ő nem igazi nő, és semmi szörnyű nem történt. Csak egy nőt lehet megerőszkolni. Nőies nőt. Teljes nőt. S még az is kérdéses.

Ha nem tett volna feljelentést, ha nem ragaszkodott volna az igazságszolgáltatáshoz, az újságban sosem jelent volna meg az a hír.

Jött Zuzanához egy újságíró, interjút akart vele készíteni. Az újságíró figyelte a rendőrségi jelentéseket és írt róluk a járási újságba. Megkérdezte a lánytól, hogy érzett-e valamit az aktus alatt. Zuzana emlékszik rá, hogy az újságíró az aktus szót használta. Akkoriban még nagyon naiv volt. A riporternő nem tetszett neki, de örült, hogy legalább valaki érdeklődik iránta. A kérdésre azt válaszolta neki, hogy érezte a férfi testének terhét és a szájszagát. Azt remélte, a cikk megjelenésével sikerül felkeltenie a közvélemény érdeklődését, és újraindítják a nyomozást.

A helyi újságban aztán azt olvasta, hogy a gyógyintézet parkjában fényes nappal megerőszkolták V. Z. tolószékes, 23 éves mozgássérült lányt.

Tekintettel az egészségi állapotára, nem érzett semmit. A személyleírás ellenére az elkövetőt nem találták meg.

Zuzana szülei be akarták perelni az újságíró, de aztán az ügyvéd azt javasolta nekik, hagyják annyiban a dolgot. Zuzana nehezen tudta volna bizonyítani, hogy érzett valamit. Az újságok nem írtak valótlanságot. Ízléstelen és gusztustalan dolog ez, ám mit várhat az ember egy újságírótól. Az egész ügy jelentéktelen, idővel úgyis mindenki elfelejti. Vannak nők, akik sokkal rosszabbul járnak. Hiszen nem marcangolta szét, nem fojtotta meg, nem két hónap múlva találták meg oszlásnak indult tetemét az erdő mélyére vetve. Hiszen vissza tudott menni a csarnokba, elektromos tolószéke van, és az elkövető még vissza is ültette bele. Nem hagyta ott feküdni tehetetlenül. Még illedelmes is volt. És ő sem annyira immobilis. Ezekkel a szavakkal jellemezte a rendőr. Még piszkos sem lett nagyon, csak a hátán maradt némi száraz fűszál. A rendőrök nem vihorásztak, ám a lány sejtette, mi járhat a fejükben. Szegényke, legalább egyszer az életben megélte.

– Tetszeni fog neked, kicsikém! – mondta. – Talán meggyógyulsz tőle. Minden betegség csak elhanyagolt szex. Kár lenne érted, ha senki sem kóstonna meg, minden nőért kár, akit senki sem kóstonlgat.

Ezt mormolta az orra alatt, és Zuzana nem is tudja, miért jegyezte meg. Megfogadta magában, hogy megpróbálja a lehető legtökéletesebben elfelejteni. Kilökní. De nem tudott magának parancsolni. Furcsa dolgokat jegyzett meg, amiket sem megemészteni, sem kiokádni nem volt képes.

Amikor kifordította a székben, nem gondolt arra, hogy meg is ölheti. A tudatában feltűnt az elcsépel, banális kép: körbeforgó fakoronák alulnézetben, a fekvő nő szemszögéből. Így van ez a filmekben nemegyszer, amikor sor kerül az áhított testi kapcsolatra, és a pár éppen a szabadban tartózkodik. Nagyon gyakori felvétel. A kamera forog, forog meg forog. A moziban Zuzana a hasonlóan kínos felvételek láttán azon szokott gondolkodni, hogy az operátor a forgatás után nem kapott-e kergekórt vagy tengeribetegséget. Amikor az a férfi a földre döntötte, éppen ezek a képsorok jutottak eszébe. Sose jön rá, miért. Az biztos, hogy soha többé nem megy moziba. Mi lenne, ha újra feltűnnének a hasonló filmkockák? Tudathasadáshoz hasonlította, asszo-

ciációs képessége hiányának tudta be az egészet. Zuzana el sem tudja képzelni, hogy valamikor az életben el fogja tudni mesélni valakinek.

Amikor végzett, visszaültette őt a székbe, és ott hagyta.

– Szépek a melleid, kár érted.

Zuzana is úgy gondolta a baleset után, hogy kár érte, de nem azért, mert nem közösülhet bárkivel. Az erőszaktevő biztosan azt gondolta, hogy ő csinált belőle nőt. A nagy szűzhártyalyukasztó.

Csakhogy Zuzánát sosem deflorálták. A természet így rendezte el. Ahogy azt később megtudta, gyakori az ilyen, és a drámai vérzés legtöbbször csak a hozzá nem értők vagy önmegvalósításra képtelen írók fantáziaszüleménye. Vagy reménytelen óhaj. Legalább az ágylepedőt meg szeretnék jelölni, ha mást nem. Ezért aztán kitalálták a tisztességes szüzek tisztességes vérzését. Az emberek meg hittek nekik. Még a nők is. Mindenki csak a maga esetével van tisztában, esetleg még a barátnőjével. Hogy is bizonyíthatná egy nő ennek az ellenkezőjét? Bizonyítsa be, nagyságos asszony, hogy az aktus előtt szűz volt! Nem folyt önből vér, nem esett önben kár.

Nem sokkal ezután megjelent egy hír az országos lap rendőrségi rovatában is, miszerint V. Z.-t megerőszakolták, de nem érzett semmit. Zuzana azt remélte, hogy az eset ezzel végleg lezárult. Még hol tehetnék közzé? Azóta csend volt. Mindenki elfelejtette.

Csak Zuzana nem. A mosatlan fogak bűzét, a rajta érthetetlenül megremegő test súlyát, azt a bizonytalan érzést ott lent. Miért is van neki az a testrésze?

Mindenkinek meg kell élnie valamiből. **Martá-**nak is. Hétfőn, mint mindig, mindjárt reggel elkezdte felhajtani az információkat arról, hány bűntény történt a hétvégén. Jelentéseket olvasott, sajtótájékoztatókra járt, beszélgetéseket készített a kriminalistákkal. Vonzotta őt ez a világ. Szerette a detektívtörténeteket, szívesen hallgatta a bűntényekről szóló híreket. A gyilkosság, rablás vagy valami más ügyben nyomozó rendőrök szájából valahogy olyan egyszerűnek hangzott minden. Nem valódi emberekről szólt. Tetszett neki. Kedvére való volt ez a munka. Valamikor esszéíró szeretett volna len-

ni. Arról ábrándozott, hogy egyszer majd kiad egy esszégyűjteményt életről, halálról, szerelemről, kapcsolatokról, de később kijózanodott az ilyen álmodozásból. Nem érti, miért vágyott erre annak idején olyan nagyon. Akkor régen – amikor még nem gyógyult ki a hírnévről szőtt álmokból – gyakran elképzelte, ahogy áll valamilyen pódiumon, az emberek megtapsolják, nyilván épp díjat adományoznak neki az esszékötetéért, amelyet ezt követően mindenki idéz majd. Erkölcsi nagyság válik belőle. Ma hasonló érzéssel emlékszik vissza ezen ambícióira, mint amikor az jut eszébe, ahogy a barátnőjével fokozatosan minden létező híres hazai és külföldi popsztárba beleszerettek, aki csak élt és mozgott gyerekkorukban.

Később politikai kommentátor akart lenni. A politika éppen érdekessé kezdett válni. És főképp – az újságíró attól válik közismertté, hogy hírességekről ír. S vajon ki híresebb, ha rövid ideig is, mint a politikus? A filmsztárok. De azokból tizenkettő egy tucat. Elválnak, kábítószereznek, a végtelenségig ugyanaz.

Ám a politikusok nagyon hamar kifárasztották.

Elvesztette az ambícióit. Egy ideig kereste önmagát. Nagy riportokat tervezett írni az ország olyan régióiról, ahova újságíró ritkán teszi be a lá-

bát, de rájött, hogy a vezetőségnek nincs pénze sem útiköltségre, sem szállodára. Egy darabig még arról álmodozott, hogy másképp kerít rá pénzt, de azután realistán kezdte szemlélni: vidéki szállodákban töltött éjszakák, ebéd és vacsora a kocsmában, zötykölődés autóbuszon és vonaton, címek, telefonszámok hajszolása, találkozások emberekkel, a képmutatás, hogy érdeklí a sorsuk, szereti őket és segíteni akar nekik. Egy kicsit már belekóstolt. Elképzelte, hogy emlékeznie kell majd a gondjaikra, nem fog más a fejében járni, csak idegen emberek ügyes-bajos dolgai, és róluk kell írnia.

Ezek után már nem hagyta, hogy elragadják az álmait, arra összpontosított, ami kevés időt vett igénybe, és elég szépen meg is lehetett élni belőle. Sajtótájékoztatók, ahol bejelentették a gyilkosságokat, rablásokat, rablótámadásokat, megerőszkolásokokat. Konkrét dolgokat, ami érdeklí az embereket. Amikor kevés hely volt az újságban, csak röpké hírek formájában rakta be a bűneseteket. Ha volt elég hely és a főnök azt akarta, töltsé meg az oldalt, Marta a rövid hírek alapján történeteket írt. Érdekesen fel lehetett őket dolgozni. Ha valamilyen anyag kiesett, egy-két oldalt is teleírt, szerzett hozzá fotókat, annyi. Ha nem volt elég hely, akkor Marta kifújhatta magát, összefoglalta a sajtótájékoztató híreit, be-

szélgetést készített egy-egy nyomozóval, és nyugta volt. A hétfői sajtótájékoztatók anyaga néha egész héten kitarzott. Ha nem, akkor még körbeszaladt néhány sajtót, ahova senki nem akart menni. Oktatásügy, egészségügy, közügyek. A szombati kiadásba néha megírt egy kis horrort valamelyik hétfői sajtóról, és hétfőn kezdődött előlről a mókuserék.

A történetek és az esetek ismétlődtek. Szörnyűk és még annál is szörnyűbbek voltak. Amikor meghallotta Zuzana történetét – egy fiatal toloszékes nő megerőszkolását –, valahogy nagyon megragadta. Senki nem erőltette, hogy írjon erről a lányról. Amikor először említette az esetet a főnökének, nem is figyelt oda, de aztán elküldte őt hozzá, hogy készítsen vele interjút. Marta nem tudta elképzelni, hogyan érezhette magát az erőszak béna áldozata, hogyan élhette meg és hogy érzi magát jelenleg. Egy nappal azelőtt, hogy felkereste, megálmodott pár kérdést, amit majd feltesz neki. Rászánta magát. Beszélgetést készített vele, le akarta hozni. A beszélgetés azonban a napilapja hangjához képest sóltan-borstalan lett. A főszerkesztő szabadságra akarta küldeni, azt hitte, túlhajszolt. Majd felhúzta a szemöldökét, és azt mondta:

– Remélem, nem azonosulsz vele. Mindeddig távolságot tudtál tartani. Írj valami pikánsat.

Marta azt írta, hogy a fiatal nő nem érzett semmit.

Nagyon szégyellte. Tényleg kivett pár nap szabadságot. A szabadsága után bocsánatot akart kérni Zuzanától. Zuzana elutasította.

Az isten háta mögötti faluban kevés a munkalehetőség. Azok a nők, akik szakácsként vagy szobalányként dolgoznak a kastélyban, gyakran helyettesítenek a gyógyintézetben is. Így jut el a tolószékesekhez a sok pletyka és hír. A falusi emberek nem szeretik az írókat. Az ok világos. A kastélyban kizárólag az írók ihatnak alkoholt. És ott sokkal olcsóbb, mint a falusi kocsmában. Az étel is nagyon olcsó bent. Falusi asszonyok főznek rájuk, és az írók néha fintorognak, hogy kicsi az adag, túl zsíros vagy túl száraz a koszt, mindig akad valami. Ha valamelyikük leissza magát, ami gyakran megtörténik, lehányják a vécét a szobában, sőt néha még a lépcsőházat meg a korlátot is. Azoknak az asszonyoknak kell eltakarítaniuk, akik a faluból takarítónőként vagy szobalányként ott dolgoznak. Ezért szívesebben járnak a gyógyintézetbe dolgozni a rokkantakhoz. Az utált írókon úgy állnak bosszút, hogy pletykákat terjesztenek róluk. Nem is

sejtik, hogy az írók maguk lelkesen és büszkén emlegetik ezeket a pletykákat. Mikor ki mit művelt megint, hova felejtett elmenni, mert részeg volt, mikor esett le a székről, esetleg az asztalról.

Zuzana szerette a könyveket, gyermekkorától szerette, de ritkán olvasta azt, amit a szomszéd kastélyban vetettek papírra. Volt olyan, amibe kíváncsiságból belefogott, de aztán rögtön abbahagyta az olvasást. Amikor az a dolog történt vele a parkban, újra elolvasta a gyógyintézeti író-olvasó találkozón hallott író elbeszélését. Aztán elolvasta a többi elbeszélését is, majd más írók novelláiba kezdett bele. Sokan megszállott módon foglalkoztak a szexuális erőszak témájával. A szerintük természetes férfierővel. Az ő novelláikban a férfi potenciájának győzelmét jelképezte az erőszak, amit elképzelésük szerint az áldozat is élvezett. Az ilyen szerzők Zuzánát nem érdekelték. Egy idő után felhagyott műveik olvasásával, mert haszontalan volt velük foglalkozni.

De még mielőtt végleg abbahagyta volna, egy irodalmi folyóiratban rábukkant egy novellára. Amikor szemével átfutotta a tartalomjegyzéket, elsötétült

előtte a világ. A tartalomjegyzékben valamilyen író neve szerepelt, és a cím: *Nem érzett semmit*. A lány szíve zakatolni kezdett. Azonnal megérezte a szájszagot, a rossz fogak bűzét, és holdkórosan lapozott a megfelelő oldalra. A lap tetején, rögtön a cím alatt dőlt betűkkel szedve ott állt az elbeszélés mottója: az a rövid hír, amelyet az országos napilap a járásiból vett át. „*A 23 éves tolószékes V. Z.-t megerőszakolták a parkban, és semmit nem érzett közben.*” Az elbeszélés a rövid hírből indult ki. Az írásban szereplő alaknak nem volt neve, csak leányként említette a szerző. Az elbeszélésben 19 éves volt, tehát fiatalabb, mint annak idején Zuzana. A novella névtelen hősnője a hülyeség és a gyengeelméjűség határán mozgott. Mintha nem tudta volna, mit csinál vele az erőszaktevő. Egy kicsit csodálkozott, egy kicsit mintha még tetszett is volna neki, bár – és ez volt az egész mű mottója – nem érzett semmit, mert deréktől lefele béna volt. Az elbeszélésben elfogták az elkövetőt. Igazságos büntetés volt. Az ítéletről nem állt ott semmi. Sem a belül érzett nyomásról, a nyomasztó érzésről, a hányingerről, amely mindent ki akart lökni üres gyomrából, és az önkéntelen könnyáradatról, amely mögött nem volt ott a sírás megkönnyebbítő érzése. A gyomorégésre emlékeztető nyálról a szájában.

Zuzana tudta, hogy tehetetlen. Ha húsz írótkér-

ne is fel, hogy írja le a vele történeteket, nem segít semmit. Nincs jogcíme a saját testére, az életére, érzéseire. A szerző biztosan megnyerné a pert, mert Zuzánán és a hozzátartozóin kívül senki nem látna ebben az írásban semmi sértőt. Nem lehetett tenni semmit. A pereskedésnek sem lett volna értelme.

Zuzana elhatározta, hogy újra gyógykezelésre megy a kastély melletti intézetbe. Nem volt semmilyen terve, csak kíváncsi volt. Nem sejtette, mit akar megtudni, nem sejtette, mit fog tenni. Csak sötét anyag kavargott a fejében, nyomasztotta, de Zuzana érezte, hogy formálódik, hogy születik belőle valami – mint az őskőből az idők kezdetén.

Elhatározta, hogy figyelni fogja az alkotóházat. Még nem tudta, miért. Csak azt tudta, hogy többé már nem ülhet tétlenül a kerekesszékekben, mint egy amőba.

Összebarátkozott a falubeli szakácsnővel, hálás hallgatójukká vált. Meghallgatta, ki itta le magát éppen a sárga földig, ki mit művelt, ki tartózkodik most a kastélyban, és mi történik ott. Zuzana ezúttal hat hétre jött az intézménybe, így elég ideje volt.

Várákozott, leselkedett, figyelt, hallgatózott, ám hosszú időn keresztül nem tudott meg semmit. Könnyen megeshetett, hogy a szerző egyáltalán nem is bukkan föl a kastélyban. Ezzel is számolt. Számolt vele, hogy egy idő múlva haza kell majd térnie, és tovább kell várákoznia. Egyelőre türelmesen gyűjtötte az információkat. Nem osztályozta őket. Mindent elraktározott. Megerőszakolt nőkről szóló vicceket, irodalmárokról szóló híreket, újságcikkeket. Van, amit felhasznál majd ezek közül, van, amit nem. Tartalékot gyűjt, mint az állatok tél előtt.

Időközben a szerzőnek, aki Zuzana megerőszakolásáról írt, új könyve jelent meg. Ebbe a kötetbe beválogatták a Zuzanáról szóló, eddig csak folyóiratban megjelent novellát is. A könyvkereskedés pultján látta a könyvet, belelapozott, de nem tudott dönteni. Birtokolnia kell-e ezt a könyvet, melyben benne van a novella, tehetetlenségének örök bizonyítéka? Vagy tegyen úgy, mintha a könyv meg sem jelent volna, hunyjon szemet fölötte, és sose vegye meg? Nem döntött sehogyan. Fontolgatta a vásárlást. Aztán az a szerző kiadott még egy könyvet, ezúttal egy regényt, és Zuzana tudomására jutott, hogy itt mutatják majd be a pavilonokkal szomszédos kastélyban.

Sikerült. Elhatározta magát. Elmegy rá.

A gyógyintézeti étkezdét elég furcsán rendezték be. A különféle kiegészítők fokozatos összegyűjtésének eredménye. A falon agancsos szarvasfej, mellette egy naplementét ábrázoló kép, a rozzant szekrényke tetején modori kerámiaváza. Mellette áll a televízió.

Zuzana ritkán nézi a híradót, de ma nem szalasztja el. Ez is a tervei közt szerepel. Ha az ember valami rizikós dologra vállalkozik, jólinformálnak kell lennie. Jobban, mint a többieknek. A bankrablóknak mindent tudniuk kell a bankokról. Azok, akik mozgássérült betegeket erőszakolnak meg a gyógyintézet mögötti réten, tudniuk kell, mikor osztják az ebédet, mikor van a pihenő, mikor ki jár kerekesszékkal a réten. A gyilkosnak meg kell ismernie áldozatát és annak szokásait, és minél nyomósabb oka van arra, hogy megölje, annál inkább meg kell őt ismernie. Össze kell vele fornia. Éppen ezért Zuzana sosem szeretne gyilkosság részese lenni. Miért ragaszkodik valakihez, aki kivetkőztette a testéből, eltávolította őt saját magától? Miért lenne felelős érte?

Zuzana eldöntötte: négy elkövető van. Az erőszaktevő, egy újságíró, aki megírta, valamilyen

szerkesztő, aki átvette egy nagyobb újságba, és az író, aki elbeszélést írt róla. Az első búcsúzóul in-
tegetett neki. Az újságíró kihasználta, utána
meg bocsánatot akart kérni. A lánc következő sze-
mét nem ismerte, ám aztán kinyomozta, hogy a
megegyezéséről szóló kis hírt ugyanazzal a
szignóval látták el, mint a többi hasonló hírcskét.
Egy idő után ez a szignó a kulturális rovat írásai
alatt kezdett felbukkanni. Aztán megtalálta a ne-
vet, amelynek ugyanazok voltak a kezdőbetűi,
mint a szignónak. Férfiné volt. Egy szerkesztőé,
aki nemrégiben lett a kulturális rovat vezetője.
Minden információ jól jöhet egyszer. Az elbeszé-
lés szerzőjét nem ismeri, csak a nevét tudja.

Megírhatná a saját verzióját, de Zuzánát nem is-
meri senki, senki sem adná ki a művét. Talán meg
sem tudná írni. Túlságosan is érinti őt az ügy. Egy
biztos, csak közismert emberek alkalmazhatják ezt
a fegyvert.

Az erőszaktevőt sosem fogja elfelejteni. Nem csak
agyanak árulása miatt, ami álmában vagy ébrenléti
állapotában éri, alattomosan felidézve valamit, amire
már nem akar emlékezni, hanem mert lejegyezték
egy könyvbe. Bárki számára hozzáférhető. A szerző
– ahogy ezt Zuzana kinyomozta – bekerült az irodal-
omtankönyvekbe. Zuzana megalázottságával együtt

a nemzet szellemi örökségének részévé vált. A teste
ellen irányult idegenkezűség, amely ellen védekezni
sem tudott, megörökítődött a könyvben. Azokban a
pillanatokban és még sokáig ő meg a teste különvál-
tan létezett. A teste félig tehetetlen volt. Mások segít-
ségére szorult. Ez a segítség sokáig szörnyűnek, ijesz-
tőnek tűnt. Zuzana segíteni akaró kezek érintésére
volt utalva. Masszörök, gyógyítók, orvosok értek
hozzá, az érintések nem hagyták, hogy teljesen elsat-
nyuljanak az izmai, de újra és újra felidéztek benne
azt az erőszaktevényt, amiben ő csak a testével vett
részt. Zuzana nem tud könyvet írni erről, mert nem
találja a szavakat. Nem találja azokat a tekinteteket,
amelyek figyelemmel néznek rá, amikor beszél, mert
ilyenek nincsenek. Ha híres lenne, könyvet írhatna ar-
ról, hogy használta őt ki a közismert író, az újságíró,
az újságíró és az erőszaktevő. Ám ő nem híres. És
nincs is mivel híressé válnia.

A televízió egy terítón áll, az van ráhímezve:
„Ahol jól főznek, ott boldogan élnek”. A falakon
hímzett képek lógnak. Az egyikben öt kismacska jól
sikerült csoportképe látható. Ha valaki ezt a macs-

ka-csoportképet nézi, nehéz elhinnie, hogy a lép-
csőfeljáróban XIX. századi festmények vannak.

A televízió be van kapcsolva. A híradóban a hí-
res író haláláról beszélnek. A fényképét mutatják
fekete szalaggal a sarkán, majd bejelentik tragikus
halálát, meg hogy még nem találták meg a holttes-
tet. A halál okát nem említik.

Zuzana figyeli a híreket, s megpróbál minden
szót az agyába vésni.

Egyszer azt mondják, hogy tragikus hirtelenség-
gel elhunyt, máskor eltűntnek tekintik. Furcsa.
Ilyen esetben általában állandóan ugyanazt a hír-
ügynökségi anyagot olvassák körbe-körbe. Mit je-
lentenek ezek a variációk? Mi történhetett vele va-
lójában? Ki tudja, ki tudja.

Zuzana most több időt tölt tévénézéssel, mint
egyébként. Minden irodalmi műsorba belekukkant,
bár a többségét biztosan még a nagy művész halála
előtt vették fel. Különösen a hírműsorokat figyeli,
hogy áttekintése legyen arról, hol mit mondanak róla.
Nem rendezhették még meg a temetését, mert nem
akadtak rá a holttestére. Kár. Nagyon szívesen meg-
hallgatná a búcsúztató beszédek részleteit. De ő sem
akarhat mindent. Egyről-másról le kell mondania. Így
tehát az újságokat olvassa. Megkérte az egyik ápolót
– egy polgári szolgálatos fiút –, hogy szerezze be ne-

ki az összes elérhető napilapot. És Zuzana nekrológo-
kat, cikkeket, visszaemlékezéseket, körkérdéseket ol-
vas, neves személyiségek emlékeznek meg az eltűnt
személyiségről. Szinte mindent elolvas, és keresi a
parkban történt erőszakról szóló elbeszélés nyomát.
Nem talál semmit. Senki nem emlékszik rá, nem tesz
említést róla. Már mindenről beszéltek, habár Zuzana
nem tudja ellenőrizni, valóban mindenről-e. Nem is-
meri a mester teljes életművét, mert nemrégiben még
nem érdeklődött iránta. Amikor róla beszélnek, leg-
gyakrabban irodalmi díjait és legújabb, talán utolsó
könyvét említik, ami egyúttal valószínűleg a szerző
legutolsó műve is, azelőtt mutatták be, hogy nyoma
veszett. Olyan emberként és barátként emlegetik, aki-
nek sajátosan egyéni stílusa és igazságos értékrendje
volt, szerette a demokráciát, ápolta a szeretteihez fű-
ződő kapcsolatait és hasonlók.

Minél többet olvasott róla, Zuzana annál kíván-
csibb a mesterre. Ám nem akarja túlságosan terhelni
a személyzetet, és el akarja kerülni a barátnői és
édesanyja kínos kérdéseit is, ezért nem kért még meg
senkit, hogy hozzák be neki az intézetbe az író ösz-
szes eddig megjelent könyvét. Ezért nincs is mivel
csillapítania kíváncsiságát. És mikor az újságban azt
olvassa, emlékeztet terveznek a mester tiszteletére,
azon kezd dolgozni, hogy valahogyan eljusson oda.

Zuzana barátnője egy olyan városrészben lakik, amely időközben észrevétlenül kétes negyedévé vált. A Zuzana barátnőjének tőszomszédságában álló kis földszintes házban hirtelen erotikus szalont nyitottak. Nem telt el sok idő, és az utca másik végében meg éjszakai klubot kezdtek üzemeltetni. Az utcának estefelé meg éjszaka különös légköre volt. Nappal az emberek üzletbe jártak, bementek a házba, ahol laktak, semmi különös. A barátnője mesélte, hogy mindkét háznak rácsos ablakai vannak, napközben egyáltalán nem keltenek feltűnést. A kiskeratokban nincsenek nyitott szájú, felfújható babák, ostorok vagy harisnyakötők, semmi ilyesmi nincs ott. Ám éjszaka a legvadabb színekkel világítják ki őket. A bordó van túlsúlyban, aztán még a rózsaszín minden árnyalata, és persze a neonzöld.

Vacsora után bezárnak a boltok, az emberek leülnek a tévéhez, s az utca életre kel. Sok autó parkol ott, s mivel nincs parkoló, a kocsik a járdán állnak. Az utcán csak úgy rajzanak a férfiak, egyesek öltönyben, mások csak farmerban. Joggingosokat is látni meg olyan férfiakat, akik hét óra körül tréningruhában mennek a közeli erotikus bárba. Néha

ebben az időben jár haza a munkából a barátnője. Azt mondta, olyan férfiakat is látott, akik szemétkosárral a kezükben jönnek. Kutyatulajdonosok is érkeznek. Ők négy lábú kíséreiüket, kalandjuk néma tanúit az udvaron kikötve hagyják. Tréningruhás meg a szemétkosarasak alakok, férfiek, akik készségesen leviszik a kutyát sétálni, és egy óra múlva hazatérnek. A barátnője nem tudja, mennyit kell fizetni a szalonban, vagyis a bordélyházban egy óráért. Mennyi pénzébe kerül a családnak, ahonnan a tisztességes apuci elugrik igénybe venni az erotikus szolgáltatásokat. Az egyik taxis, aki többször hazafuvarozta, elmesélte, hogy időnként itt dolgozik, és minden vendég után, akit az egyik vagy a másik klubba hoz, akkora jutalékot kap, hogy másnap nem kell műszakra mennie. Zuzana barátnője megkérdezte, milyen emberek járnak oda.

– Nagyon csodálkozna a kisasszony, fejesek is járnak oda. A becenevükön nevezik őket, nehogy felfedjék kilétüket. Képviselők, vállalkozók, de az utcáról is bárki, mindenfélét láttam már ott. De tartanom kell a számat.

Aztán az ilyen férjecske néha elindul a feleségével a színházba vagy a közeli művelődési otthonba, az asszonyka ebből az alkalomból elmegy a fodrászhoz, vesz magának egy új blúzt a butikban.

Együtt leülnek a nézőtérre, és együtt nevetnek a nőkről, apácaírókról, örömlányokról, megerőszakolt nőkről szóló vicceken. Zuzana párszor már látott ilyen műsort a tévében. A kamera a nézőteret mutatja, nyitott szájak, néha fogtömések, hátrahajló fejek. Az emberek nevetnek. Férfiak és nők egyaránt. Itt-ott a pár valamelyike megböki a másikat a röhögésbe fulladó poén közepette.

Zuzana nem érti, hogyan sikerülhetett neki elhallgattatnia őt. Soha életében nem volt elnémítva. A balesete sem némította el. Az erőszaktevő azonosítása – akit a rendőrségi jelentésben ismeretlen elkövetőként emlegetnek – elnémította, ám akkor azt gondolta, hogy csak egy időre. Amikor az újságcikkeket olvasta, még akkor is azt hitte, élete visszatér majd a megszokott kerékvágásba, és övé lesz az utolsó szó – a saját szava.

Amikor megjelent az elbeszélés, mely szerint az áldozat az erőszak során nem érzett semmit, hirtelen mindennek vége szakadt. Nem ő mondta ki az utolsó szót. Valamilyen szómágus tette meg, az övé még ma is, ő átkozta el. Zuzana tudja, hogy örült-

ség bízni a szabadulásban, melyet egy másik férfi – csodás herceg – hozna el neki. A csodatevő hercegről szóló mesék nem illenek ide.

A szónak tényleg nagy hatalma van. Kinyilatkoztatott, és azóta neki már nincs mit mondania. Nem beszélhet. Nincs témája, nincs hallgatóközönsége, nincs oka rá. A hírnévvel és elismeréssel megkoszorúzott mágus mindent elmondott helyette. Megelőzte őt, betömte a száját ízetlen, megrágott rágógumival, amelyet a kölykök butaságukban az iskolapad aljára ragasztanak. Az elbeszélés ellopta a sorsát, és másmilyen osztott ki számára. Az őt megbélyegző történethez már nincs módja semmit hozzáfűzni. Nem szólhat bele.

Kint meleg van, mostanában Zuzana gyakran üldögél Matildával a nagy gesztenyefa lombja alatt. Beszélgetnek. Zuzana megkérdezi Matildától, mit gondol a gyűlöletről. Matilda a saját sorsáról beszél, nem a gyűlöletről. És nem is a bosszúról. Tudja, hogy létezik gyűlölet, és sok embernek meg is van rá az oka. Kijelenti, hogy a gyűlöletet nem lehet senkinek sem megtiltani. Matilda nem akar beszélni a gyűlöletről. Amikor úgy látja jónak, lezárja a beszélgetést. Hallgat. Talán imádkozik. Végül még hozzáteszi:

– Senkinek sem parancsolhatom meg, hogy mindent elviseljen. Isten sem követeli, hogy mindent felfogjunk abban a pillanatban, amikor az történik velünk. Időt ad nekünk. Ha nem lenne a világon gyűlölet, megszűnne a föld egyensúlya. A gyűlöletből elkövetett cselekedet, a bosszú, az más. A gyűlölet érzése meg megint más.

Sokáig hallgatnak. Végül elindulnak együtt a kis kinti kápolnához, a falu irányába. Amolyan kisméretű amfiteátrum ez. Fehér kavicsokkal felszórt keskeny ösvény vezet oda. Vigyázniuk kell, mert toloszékkal sokkal nehezebb rajta közlekedni, mint az aszfalozott járdán. A kör alakú területet fák szegélyezik. Akár egy fasor, de a fák nem két sorban nőnek, hanem körben. Koronájuk természetes tetőt vagy inkább boltívet alkot. A fakoronák boltozata alatt egyszerű fapadocskákat helyeztek el. Elöl primitív oltár áll, rajta Szűz Mária szobra. Virágok, gyertyák és valamilyen feliratok. Matilda imádkozik, Zuzana csendesen ül mellette. A fák alatt különösen töményen ül a csend, csak néha szűrődik be a madáracsicsérgés és a fák lombjának susogása. Zuzana tudja, hogy minden lehetséges, és semmit sem lehet előírni senkinek. És mindent ki lehet próbálni. Nem tudja másként nevezni a cselekedetét. Nem kapott rá áldást, de nem is utasították el. A vá-

lasznak érzett hallgatás teli van szeretetteljes megértéssel. Mint a dédelgető, gondos pillantás, amely megértő, nem tiltó. És kit terhel a felelősség? – kérdi magától Zuzana. Majd elválik. Attól függ, hogyan sül majd el az egész, hallja a belső választ. Ez a felismerés örömmel tölti el Zuzánát. Értzi, hogy Matilda tekintete őt fürkészi.

– Megyünk? – kérdezi.

Zuzana bólint.

– Nem kapunk választ mindig mindenre, de azért mindig kérdezhetünk. Ez is erőt ad az embernek – mondja Matilda. Csodálatos az alkonyat.

Zuzana a televízió előtt ül, ismét a híradót nézi. Ma már látott egy irodalmi adást is, ahol az eltűnt Viliam mesterre emlékeztek. A szerkesztő megpróbált disztिंगvált lenni, de elég nehéz úgy említeni a halált, hogy közben nem tud pontot tenni az életmű végére, mert nem volt temetés.

Ám a világban egyéb katasztrófák is történnek, és ezek szép lassan kiszorítják a híres író halálát a lapok első oldaláról a hátrább lévő kulturális rovatba. De Zuzana továbbra is figyelni az újságokat és

más hírforrásokat. Tudni szeretné, meddig tart, míg mindenki elfelejti. Bár Zuzana nem szívesen olvassa a némi késéssel jelentkező irodalmi lapokat, mégis el kell olvasnia azokat is. Lassan már a hetilapok is ejtik a témát; a folyóiratok még teljes gőzzel foglalkoznak vele, ám következő hónapra már más – élő szerzőket hirdetnek. Nem tart már sokáig, és a mesterre nem emlékszik senki.

Míg nem találják meg a holttestet, addig mindenki vonakodik alapítványt létrehozni és elnevezni róla, vagy ne adj isten valamilyen nevével fémjelzett díjat alapítani. Mindenki elbizonytalanodott attól, hogy olyan nyomtalanul tűnt el. Míg nincs meg a test, addig nem világos senkinek, hogyan távozott az élők sorából, vagy hol keressék a gyilkost, és egyáltalán a gyilkos miért ölte őt meg... És így megy ez a végtelenségig.

És mi van akkor, ha lelépett Argentínába? Ez a kimondatlan gondolat mindenki fejében megfordult már. És miért éppen Argentínába ment volna? Még ha nagy nehézségek árán szót is értene az emberekkel, a nagy elismerés és hírnév, mely odahaza körülvette, véget ér a határátkelőn. Mit keresne ő egy idegen világban?

Ha már nem temethették el, legalább emlékestet szerveztek a tiszteletére. A műsorvezető ezt az

egyik irodalmi műsor végén, borús hangon jelentette be; nem tudni, szemei a sírástól vagy az átmulatott, alkoholos éjszaka miatt voltak-e pirosak.

Zuzánának joga van kéthetente arra, hogy elvittesse magát hangversenyre, színházba, moziba vagy más kulturális rendezvényre. Ha akad több érdeklődő is, aki megtölti a kisbuszt, esténként gyakrabban is eltávozhat. Megkér valakit, hogy vigye be a városba az irodalmi estre, melyet egy kis színházban tartanak. Mindenki csodálkozik rajta, miért nem akar vidámabb rendezvényre menni, de Zuzana ezt választja. Éppen oda kell mennie. Végig kell csinálnia. Be kell fejeznie. Így hát elviszik oda.

Az irodalmi estre meghívták az elhunyt (pontosabban eltűnt) író összes barátját. Sok nő is eljött, sítak a nem létező sírja felett. A felesége nem volt ott. Mindenki, aki eljött, írt egy vagy két oldal visszaemlékezést a mesterről, melyet aztán elő is adott. Másfél óra alatt hét nő váltotta egymást a színpadon. A közönség kezdte elveszíteni a türelmét. A szervezők tervei szerint elsősorban a mester műveiből kellett volna felolvasni. Úgy harangozták be a televízióban is.

Zuzana kíváncsi volt, mit olvasnak majd fel. Ám felolvasásra nem került sor. A híresség hét műzsájának visszaemlékezése után a pódiumra lépett a fekete ruhába öltözött műsorvezető, és szólította a színésznőt, akinek részleteket kellett volna felolvasnia az író utolsó regényéből. Ám míg a színésznő a pódium felé igyekezett, a nézőtérrel őzike módjára eléugrott még egy műzsa, és megelőzte őt. Könnyek áztatták az arcát, hosszú fekete haja a vállára omlott, úgy olvasta fel a mester tiszteletére írt saját verseit. Az emberek kifelé kezdtek szállingózni. Zuzana élvezte a fejetlenséget. A géniuszt, akit a saját műzsái hallgattnak el csókjaikkal és könnyeikkel. Túlkiabálják őt. A műzsák szót kapnak. Saját hangot. Ez a hang elviselhetetlenül undorító, hallgathatatlan. Szánalmas. A mester nem hallhatta a hangját. Miről is szólt az ő termékeny alkotói élete? Nehéz megmondani.

A mester férfi barátai nem készítettek beszédet, egyikük sem tudta, mit mondhatna Viliamról.

Zuzana leghátul ült a műsor alatt, alig valaki vette észre, hogy ott van. Ő is egy műzsa. Az egyik elbeszélésének főhőse. Azé, amelyet eddig nem említett senki.

A „Hommage á eltűnt mester” est még sokáig tartott, és egyre elviselhetlenebb volt. A kétségbeesett műsorvezető végül bejelentette, hogy a

szereplő a végtelenségig lehetne emlékezni, ezért a folytatást máskorra halasztják. Zavarodottan és ingerülten, pirosra foltosodott dekoltázzsal búcsút vett a közönségtől és eltűnt a színpalack mögött. Zuzana leghátul ült, az elsők között távozott. A kijáratnál még hallotta, ahogy az emberek egymást pocskondiázzák. S mindenkinek fölött a temetetlen test büzének réme lebegett. A felderítetlen halál okozta bizonytalanság.

Mindenki úgy van ezzel, ha a mester halálára gondol, hogy orrát akaratlanul is hüvelyk- és mutatóujja közé fogja, aztán elakad. Ha most akadnának rá, nem lenne szép látvány... Ki tudja, mi lenne jobb.

Zuzana visszaviteti magát a kastélyba. Este van, elérkezett az idő.

Gyógyintézeti tartózkodása már a vége felé jár. Lassan öt hete itt van. A híres író halála óta valamivel több mint egy hónap telt el. Lassan mindenki elfeledkezik róla. Még téma, de egyre ritkábban fordul rá a szó. A teste bizonyára nem akadt fenn a halottak öblében, talán továbbvitte a sodrás a tengerbe. Összeolvadás az örökkévalósággal és a végtelennel. Ám ez sem biztos. Semmi sem biztos.

Az emlékesten ott volt az az újságíró is, aki azt a szerencsétlen kis hírecskét írta róla. Mit akart ott? Miért jött el? Találkozott a tekintetük, s az újságíró

bűnbánóan biccentett. Zuzana összeszorított ajkakkal, biccentéssel válaszolt. A nő halványan elmosolyodott. Amikor véget ért a műsor, odament a lányhoz, és a hogyléte felől érdeklődött. Zuzana nem akart vele beszélni. Miért nem hagyja békén, mit akar ez jelenteni? A nő odahajolt hozzá és azt mondta:

– Örülök, hogy látom. – És rákacsintott. És hozzátette: – Megérdemelte!

Zuzana egy pillanatilag értetlenül nézett rá, majd azt mondta:

– Ki? Mit érdemelt meg?

A nő ránézett, nem válaszolt a kérdésére.

Zuzana az emlékestről visszatér a kastélyba. Az autó az épület elé viszi, a sofőr kirakja a tolószékét. Tovább már mehet egyedül. A vacsorának vége van, de az ő adagját eltették a konyhában. Így egyedül megegyezett meg a szakácsnővel. Szeretik itt. Elmegy tehát az ételért, és lemegy a lifttel a kazánházba, ahol már jó ideje nem fűtenek. Az épületbe bevezették a gázt. Nem jár le senki. Senkit nem érdekelnek ezek a régi helyiségek.

Ahogy minden este, Zuzana ma is ételt és italt

visz a mesternek. Van ott szennyvízcsatorna, egyébbel nem kell törődnie. A mester elvégezheti – még ha szerény körülmények között is – higiéniai szükségleteit. Bűdös van. Már hogy ne lenne. De Zuzana azt mondta magában, kibírja. És a férfinak is el kell viselnie. Ezenkívül van itt víz, és szappant is hozott neki. Az ürítési gondjaival nem törődik. Elég a gondja a saját testével.

Elhatározta, hogy tegezni fogja. Meg sem kérdezte tőle, csak elhatározta és letegezte. Hiszen közel kerültek egymáshoz. Bizalmas ismerősökké váltak. Ő tudni véli a művében, mit érzett vagy mit nem érzett aznap a parkban, amikor az a férfi – akit még el sem ítélték a tettéért – megerőszkolta. A lány meg itt tartja őt fogságban. Sok mindent tud róla.

Könnyű volt bejutni az irodalmi estre, amelyen a mesternek olyan sorsszerűen nyoma veszett, hogy halottá nyilvánították. Sikerült neki. Elvegyült a jeles emberek áradatában. Senki nem figyelt fel rá. Részben segített neki a bűnügyis leleményessége is. Amikor nyoma veszett az elbeszélés híres szerzőjének, a rossz hírek küldötte rögvest megírta, hogy a mester gyilkosság áldozata lett. Egy hónappal ezelőtt vetette ezt papírra, s azóta senki sem igazolta, nem is cáfolta a hírt. De az egész ügynek lendületet adott vele. Az emberek tudatába beférkőzött a botrány íze.

A bűnügyis ezúttal tényleg sokat segített Zuzánának.

Így most hordta a mesternek a pincébe, az egykori apácacellába az élelmet és a híreket. Feketén-fehéren. A haláláról szóló jelentéseket és kételyeket, nekrológokat, visszaemlékezéseket. Csodálatos volt figyelni a híres író állkapcsának mozgását, amikor ezeket olvasta. Az arcizmok mozgását nemes vonalú orcáján.

– Életed végéig lesz miről írnod, gondoskodtam róla.

Az esetek többségében nem szólt neki vissza, ám őt ez csöppet sem zavarta.

– Ezek után nem kell a fekete krónikát böngészned, és arról elmélkedned, ki mit érzett, mert lesznek saját tapasztalataid.

Nem válaszolt, de Zuzánát ez nem lepte meg. Nem csodálkozott, hogy a férfi nem válaszol neki, nem is hiányzott neki a válasza. Tudta, hogy nincs mit mondania. Nem is volt rá szüksége, hogy bármit is halljon. Neki sem akaródzott magyarázkodnia, hogy mit okozott neki. Gépiesen cselekedett. A pillanatnyi sugallat irányítására bízta magát. Négy- vagy hathetes időtartamra számított, és élvezte a helyzetet.

Nem volt semmilyen terve, csak homályos víziója a fizetéséről. Elégtételt kell vennie. Azt gondolta, egyszer majd találkozik vele a parkban, mond

neki valamit, vagy csak ránéz. Azt sem tudta pontosan, miért csinálja mindezt. Ezzel nem azon áll bosszút, aki megerőszakolta, és utána integetve elment, mintegy elküldve őt a sírjába.

Megölhetné – ha nyomoréksága lehetővé tenné, és ha nem nyomoznák ki, ahogy nem nyomozták ki ő ügyét sem. De nem akart senkit végleg megölni, mert őt sem ölte meg senki végleg. A vég még nem volt végérvényes. A vég a hármas szaltó volt. A folytatáshoz. És élt tovább. Úgyhogy továbbra is megalázhatják. Még mindig megerőszakolhatják, belerúghatnak, autó alá lökhetik, novellát írhatnak róla, esetleg hírbe hozhatják az újságban. Ki tudja, ha a vonat elé vetette volna magát, és az levágta volna mindkét lábát, akkor is azt írtak volna, hogy nem érzett semmit?

Őt is meglepte, mennyire egyszerű minden. Mi-lyen simán sikerült véghezvinnie a tervét. Talán az emberek azért követnek el bűncselekményeket, mert ennyire egyszerű.

Ahogy Viliam könyvének bemutatóján belépett a terembe, rögtön észrevette annak az országos na-

pilapnak a szerkesztőjét, aki átvette a bűnügyi rovatba a róla szóló hírt. Zuzának abban a pillanatban teleszökött vérrel az arca, de szerencsére a homályban erre senki nem figyelt fel. Ámulatára senki sem vette észre, hogy ő ott van, pedig tolószékben ült. Időnként egy-egy kikent-kifent szerkesztőnő sajnálkozó pillantást vetett rá egy mosoly kíséretében, de ez volt minden. Zuzana a sarokba húzódott, hogy jól láthassa az arcokat.

A terve annyira kockázatos és hézagos volt, hogy azon sem csodálkozott volna, ha az ünnepegről a tolószékében egyedül tér szépen vissza a kastélyba.

Csakhogy a híres férfi hozzásegítette a saját pusztulásához. Segített, ahogy tudott. Bedugta a fejét az oroszlán pofájába, s azt hitte, csak a manduláit nézi meg, vajon rendben vannak-e. Ám az oroszlán leharapta a fejét, megrágta, kiköpte, és... úgy hagyta. Nem maradt más hátra, úgy kellett visszahelyeznie a nyakára, olyan rágottan és nyálasan.

A mester hagyta magát eltéríteni. Zuzana pedig eltérítette. A tolószékes Zuzana. A „beteg lábú” Zuzana, a „beteg lábú” Zuzana. Amikor kicsi volt, tizenhárom éves kamasz lehetett, hirtelen rettentően megnyúlt. Megnőtt, csupa kéz, csupa láb volt. Lifegtek a teste körül, hogy úgy érezte magát, mint egy pók. A nagybácsija jóhiszeműen mondogatta

neki: „a hosszú lábú Zuzana”. Együtt nevettek ezen.

Ráfanyalodott? Vagy sajnálta? De miért? Azért, mert tolószékben volt, amikor megszólította? Akkor is kerekesszékben ült, amikor az a férfi megerőszakolta. És ő erről elbeszélést írt. Miért? Sajnálattól? A recenziókban azt írják róla, hogy van beleérző képessége. Az empátiája annyit ért, hogy megírta róla: nem érzett semmit?

Zuzana elhatározta, hogy eljött az idő, amikor az empatikus képességgel megáldott kufároknak fizetniük kell végre beleérzésükért. Viliam az első a sorban.

A nem egészen hat héttel ezelőtti irodalmi est alatt mindvégig a látómezejében volt. Figyelte őt. Tudta magáról, hogy arca, mint a madonnáé, s még rá is tett egy lapáttal. Csodálattal nézte. Ez felkeltette a férfi érdeklődését. Onnan, ahol éppen volt, nem láthatta, hogy Zuzana tolószékben ül. Amikor a fogadáson odament hozzá, mert kíváncsi volt, meghökkent. De biztosan nem azonosította azzal a megerőszakolt tolószékes lánnyal, akiről valaha elbeszélést írt.

– Újságíró? – kérdezte kedvesen.

Miért mondaná meg az igazságot: Nem, azért jöt-

tem, hogy megöljem önt. Ellenkezőleg. Így válaszolt:

– Ó, igen. És szívesen készítenék önnel egy beszélgetést.

Meg sem kérdezte, melyik lapnál dolgozik. Lehetséges, hogy azt gondolta, a mozgáskorlátozottak kiadványának nyilatkozik majd az elkövetkező percekben, ám az is lehet, ez egyáltalán nem is érdekelt. Azt mondta neki, hogy még valamit elintézt, aztán visszajön hozzá. Elég sokáig várt rá. Minden oldalról körülvették, vállon veregették, virágcsokrokat adtak át neki, koccintottak vele, a nők csillogó szemmel figyelték, némelyikük közben férjébe karolt. Zuzana már azt gondolta, nem lesz belőle semmi, ám aztán odajött hozzá, és szólt, hogy már elszabadulhat. Maga a férfi ajánlotta, menjenek el valahova máshova. Azt válaszolta, hogy megvárja a liftnél.

– Kimegyünk sétálni a parkba? – kérdezte a férfi.

– Azt hiszem, már elég hűvös van odakint – válaszolta. – De nem számít.

A liftnél találkoztak. Figyelmes volt, kedvesen segített neki a be- és kiszállásnál. A lány a nyaka köré tekerte a sálját, Viliam is felvette a zakóját. Először felajánlotta, hogy odaadja neki, a vállára akarta teríteni. Elhárította, de előbb hagyta, hadd tegye meg ezt a gesztust. Hogy hozzáérjen a vállá-

hoz. Talán buja érzékei segítik majd hozzá, hogy oda kerüljön, ahova juttatni szeretné.

Sötét volt már. A parkban, majd a réten sétáltak. Zuzana igyekezett szellemes és kissé csábító lenni. Amikor a mester tolni akarta a kocsiját, azt mondta, fölösleges, hiszen akár ő is vihetné a férfit. Hogyan? Nagyon egyszerűen. Elektromos tolószék ez, erős, jól irányítható. A mester már nem volt színjőzan. Séta közben elmondta, hogy agyára mennek már mind ezeket a felolvasások, irodalmi rendezvények és díjátadások.

– De ha ma nem jött volna el, nem találkoztunk volna – villantotta rá a szemét Zuzana.

Viccelődtek, huncutkodtak. Elbűvölte őt, hogy Zuzana milyen humorral kezeli az állapotát.

Szerelmesen nézett rá. Kézen fogta. Felemelte a tolószékből.

– Maga olyan könnyű, mint a pihécske – súgta.

Szerencsére sötét volt, Zuzának nem kellett nagyon uralkodnia az arcizmain. Nagyon nevetséges volt. Vette a lapot, bekapcsolódott a komédiába. Soha életében nem volt még ilyen lehetősége. Kézen fogta, majd a karjaiba vette – mint a klasszikus filmekben, és Zuzánával az ölében beült a kerekesszékbe. Álmában sem gondolta volna, hogy ez ilyen könnyen megy. Lefékezett, kérdően nézett a

lányra, mert nem tudta kezelni az elektromos tolószéket. Zuzana bekapcsolta a vezérlést, és elindultak nagy közös útjukra.

Azóta senki nem látta.

A partoldalon ereszkedtek le, egészen a gyógyintézet csarnokáig. A mester ölében ült. Lehet, hogy valósággá válik a fantáziájában lepergő kép? Mindent előkészített, bár nem remélte, hogy minden a tervei szerint alakul. Amikor az előkészületeket tette, olyan nőnek tűnt, aki pelenkát vásárol, holott nem is vár gyermeket.

Nevettek, ő a keblére szorította a lányt, aztán egyik pillanatban felemelte a lábait, a lány odanyúlt, és viccből, abban a nagy lendületben lehúzta és elhajította a férfi mindkét cipőjét. Ő is nevetett ezen. Biztosan azt gondolta, hogy majd visszajön értük.

Aztán később vinnie kellett neki a pincébe egy pár papucsot. Nem volt egyszerű beszerezni, de talált egyet, amit még a fűtő hordott, aki azóta már meghalt. A rácsok között keskeny rés volt. Ott nyújtotta be neki az ételt, a cipőt és a napi újságot. Érdekes volt, hogy sosem használta ki, sosem próbált

megszökni. Mintha nem is lett volna hova sietnie.

A réten hagyott cipők – úgy hatottak, mintha marslakók rabolták volna el. Hiszen még a lábnyomai is eltűntek.

Zuzana a mesterrel egészen a csarnokig hajtott, ott már aszfaltút volt. Az szinte lehetetlennek tűnt, hogy a mezítlábás lábai nyomokat hagynának. Finoman elhúzódott a férfitől. Ő – kicsit megmámorosodva a bortól és a mozgás miatti endorfintól – felállt, gyengéden visszatette a lányt a kocsiba, a lábaira tette a takarót, és gyalog haladt mögötte. Behívta, mondta neki, hogy itt lakik. Az interjúról nem esett többé szó. Odamentek a lifthez, beszálltak. Ő megnyomta az alagsor gombját. A férfi nem ismerte ott ki magát. Nem figyelt semmire, semmi sem érdekelt, csak a lány mély tekintete. Ki tudja, mit képzelt, mi következik. Zuzana fantáziájába bevillant egy-egy kép, ahogy közösül a férfival, és közben azt kiabálja: Nem érzek semmit, nem érzek semmit. Lehet, ez is elég lenne ahhoz, hogy tudatára ébredjen annak, mit csinált. Nem, ez nem lenne elég hozzá. Megrázná magát és továbbmenne, tovább élné az irodalmi körökben sikeres ember életét. Talán még egy novellát is írna róla. De nem ez volt a célja.

Lementek a pincébe, jól ismerte itt a járását. A

pincének ez a része mindig elhagyatott, nem jár erre senki. Valamikor edzőtermet szerettek volna itt kialakítani, de nem volt rá elég pénz. Abban az időben, amikor az intézmény még kolostorként működött, éppen ez a cella volt az a hely, ahol az apácák egyedül imádkoztak, vagy olyanok töltötték itt napjaikat, akiket valamiért megbüntettek. A lány ezt Matildától tudta. Később burgonyaraktár volt itt, ám miután bevezették a központi fűtést, a raktárt máshova helyezték. Most nincs itt semmi. Csak a sötét cella, a csatorna, ami elvezeti a szennyvizet és egy vízcsap.

Egészen idáig hozta a mestert. Aztán történeteket kezdett el mesélni az apácák életéről. A férfi érdeklődve figyelte. Megmutatta neki az apró rácsos ablakokat. Viliam háttal állt neki, háta meggörnyedt, és akkor ő a tolószékével kisiklott és bevágta a rácsos acélajtót.

Meglepődött, de nem kiabált.

Bemutatkozott neki.

Félhomály volt, így Zuzana nem látta, megdöbent-e. Ezt élete végéig nem bocsátja meg magának. Nem gondolt a világitásra. Csak elképzelni tudja, milyen képet vághatott.

Az első sokk után biztosan azt gondolta, hogy tréfa az egész. Megijedt. Zavarodott volt, de örült is,

hogy találkozott az egyik elbeszélése főhősével.

Először egyáltalán nem értette, mi a helyzet. Bizonytalanság fogta el, amiért rázárták az ajtót, ám csak valami időleges kalandnak vette.

– Ha azt hitte, hogy lefekszik velem, tévedett. Nem éreznék közben semmit, nekem nem ér annyit az egész.

Hangosan felkacagott:

– Tehát igazam volt? Eltaláltam?

– Nem.

– És mit ér...

A lány sok választ készített el magában: *Ezt te sosem értenéd. Vagy: Hiszen meg vagy áldva empátiával, gondold csak bele.* De nem mondott semmit.

Valami olyasmiről beszélt, hogy ezzel az elbeszéléssel az erőszak szörnyűségére akart rámutatni. De Zuzana ezt már nem hallgatta. Ha már idecsalta, nem ronthatja el. Becsukta maga mögött az ajtót, ám előbb még elmagyarázta neki, hol végezheti el higiéniai szükségleteit, és hogy naponta kétszer hoz majd neki valamit enni és inni, azzal elment.

Azalatt a pár hét alatt megöszült, lefogyott, apró egészségügyi gondjai is voltak, de semmi komoly. Zuzana előre bekészítette neki a takarókat, még valamilyen régi fehérneműt is kerített, amit váltani tudott, szappant, lázcsillapítót is hozott. Most zavar-

talánul elmélkedhet saját integritásáról és identitásáról meg az empatikus képességéről, mondta neki. Nem kiabált, nem próbálta meg sem kitörni, sem elfűrészelni a rácsokat. Egyáltalán nem próbált meg kijutni. Zuzánát ez meglepte. Úgy gondolta, több gond lesz veled, amit meg sem akart oldani. Először úgy tervezte, hamarabb szabadon engedi. Azzal számolt, hogy majd kiabálni fog, úgyhogy csak megijeszti, azután kiengedi.

Olyan sokáig bírta, hogy közben mindenki elfelejtette.

Amikor Zuzana az eltűnt, s most már hivatalosan is halottá nyilvánított mester tiszteletére szervezett irodalmi esten volt, megértette, hogy a megerőszkolásáról írt novella szerzője tényleg nem volt válogató. Állítólagos halála után minden kihasznált lehetősége felvonult az esten, kiöregedett műzsák alakjában.

A műzsa hosszú, rafináltan felvágott ruhában áll a pódiumon, festett arcán végigfolynak a könnyei, a reflektorba néz és azt kérdi: Hol vagy?

A pincében. Haha. Hol lenne? Csak sírdogálj!

A pincében volt, ott is maradt. Míg ott kint el nem felejtették őt. Néha még említést tettek róla, hiszen bizonyos mértékig mégiscsak legenda volt, ám hogy nem tudták, milyen módon távozott az élők sorából, meggátolta őket a legenda kikerekítésében.

Ha öngyilkosság, a szentek szent szenvedésének glóriáját tették volna a fejére. Ha gyilkosság, az igazságtalan sors sugárkoronáját aggatták volna rá. Ha hirtelen szívroham, arról pusmognának, hogyan repedt meg a szíve, s hogy miért, utólag arra is válszt találnának. De így? Nem tudták a megoldást, és így nem tudnak magyarázatot adni a halál és sors közti lényeges momentumra. Mert mi van akkor, ha valami teljesen más derül ki? Mi van akkor? A nekrológok, a recenziók írói, a dalnokok...

Az emlékest után rögtön elment hozzá.

– Úgy gondolom, már kiengedhetem.

Ismét magázta a férfit. A dolgok csaknem teljesen visszaálltak a régi kerékvágásba.

– Váltásdíjat kapott értem?

– Nem kértem senkitől. De gazdag kártérítést kaptam. Mindenki magáról ír, és ön meg sem mukkanhat. Helyesebben írtak. Már nem írnak. Abba hagyták. Elmehet.

– Miért enged ki?

– Mert már elfelejtették.

Mindeddig elhozta neki az összes újságot, és részletesen elmesélte neki a híreket, melyekben a holtteste utáni nyomozásokról számoltak be. Élvezte, hogy kifigurázhatja a cikkeket, hírek szófordulatait, főleg amit a barátai írtak.

– Kíváncsi vagyok, mit ír majd erről a tapasztalatáról.

– És ha feljelentem?

Zuzana felnevetett.

– Egy nő, aki tolókcsohhoz van kötve, elrabol és pár hétig erőszakkal fogva tart egy felnőtt, egészséges férfit. Azután elengedi. Jelentsen fel. Próbálja meg.

– Nem mehetek el innen.

– Akkor maradjon. De én hazamegyek, véget ért a gyógykezelésem, senki nem hoz majd önnek se ételt, se italt. Egy idő után ráakadnak itt magára, és azt fogják gondolni, hogy hajléktalan. Nyitva hagyom a rácsot. Csináljon, amit akar. Még nem kell elmennie. Addig marad, ameddig akar. Én holnap reggel elmegyek, döntse el, hogy rögtön elmegy, vagy még itt tölti az éjszakát. Kinyitom önnek. Már semmilyen szolgálatot nem teszek magának. Elmegyek. És továbbra is megveszem majd az összes lapot, hogy tudjam, hogyan fogadják a visszatérését a barátai és az ellenségei. Tovább folytatódik a kép.

– Mit fogok csinálni? Mit mondok nekik? Mit

mondok a feleségemnek, hol voltam? Mit mondok az embereknek? Nem hisznek majd nekem.

– Nem tudom, mit csinált Lázár, amikor feltámasztotta őt az Úr. Elment. Senki sem beszélt többé róla. Azt hiszem, ő maga is hallgatott egészen a végleges haláláig. Mit mondott volna? Am neki magával ellentétben volt egy előnye. Senki sem kérdezett tőle semmit.

Zuzana kinyitotta a rácsot, és átadta Viliamnak a papírköteget, amit Matildától kapott. A halott apáca feljegyzéseit, aki a pestisjárvány idején túlélte a nővéreit és utolsóként halt meg. Nem fejezte be a feljegyzéseit. Rövid részlet, kitépve valahonnan, lefordítva egy idegen nyelvből, írógéppel átírva, adatolva. Matilda találta meg az eredeti írást egykori kolostorának a forrásanyagában, ahonnan valamikor régen azzal a céllal érkezett, hogy lányiskolát alapítson. Maga fordította le és írta át. Zuzana a szavak mesterének ajándékozta a másolatot.

A kolostor falai hangtalanul nyúlnak a magasba. Mindenhol sötét van. Én, az apátnő, meggyújtottam a kis viaszgyertyát. Csak naplemente után

jutok hozzá, hogy leírjam, mi történt velem egész nap, és emlékeimben minél messzebbre nyúljak a múltba. Nappal arra sincs időm, hogy egy pillanatra megálljak, és fáradt szemeimet a papírra vessem. Még mindig itt van körülöttem mindenhol ez a nagy világ. Mindennek ellenére oda kell rá figyel-nem. Különböző munkákat kell elvégeznem. Ez ki-fáraszt, de életben tart. Túl sok ez így.

A gyertyát vízszintes vonalakkal sok kicsi részre osztottam. Pontosan tudom, mennyit égethetek el na-ponta. Míg hosszúak voltak a nappalok és az éjszakák rövidek, nem volt ennyi gondom a fénnel. Félek a téltől, amikor világitani kell majd más munkák és fel-adatak miatt is, nem csak az írás-olvasás kedvéért.

Már pár hete úgy tűnik, hogy teljesen egyedül maradtam a világon. Az utolsó nővért, akit eltemet-tem, Matildának hívták. Fiatal volt, sokkal fiatalabb nálam. Matilda sírja mellé kiástam még egy gödröt. Azon gondolkodom, hogy ha felismerem magamon a pestis első jeleit, belefekszem. Nem tu-dom elképzelni, mi történik ezután. Kibírom-e ott, csak úgy fekvé, és ki takar majd be az áldott föld-del, hogy fertőzött testemről ne terjedjen tovább a kór? Már öt nap telt el, de nem veszek észre maga-mon semmi jelet. Rejtély ez előttem. Hogyan lehet-séges, hogy Isten csak engem, egyedül engem kí-

mélt meg? Sorban meghalt minden nővér. Úgy tű-nik, öt napig tart, míg az ember megfertőződik. Ez-után a kór nagyon gyorsan terjed. Két vagy három nap után beáll a halál. A fekete halál. Mind a sze-mem előtt haltak meg. Matilda előtt Skolasztika ment el, előtte Agáta, Rozalinda, Mária, Katarína, Anna, Eugénia, Gertrúda és sok-sok más nővér, akik a környék dögvészes betegeit gyógyították. Ki-haltak a falvak. Voltak olyanok, akik kétségbeesé-sükben világgá futottak, akkor is, amikor tilos volt a kór terjedése miatt. Valószínű, hogy valamilyen mágikus körön túl megölték őket a katonák. Min-dennap, minden éjjel szemem előtt volt a halál. Az emberek fekete tömeggé változtak, azután a masz-szából ismerős arcok bukkantak elő, akiket már so-ha többé nem látok. Legalábbis nem ezen a világon.

Egyelőre nem gondolkodtam azon, hogy elmenjek a kolostorból valami reménytelibb helyet keresni. Csaknem teljes bizonyossággal meg vagyok róla győ-ződve, hogy a dögvész megfertőzte az egész világot, vagy legalábbis az egész környéket. Tudom, hogy a kórnak ki kell tombolnia magát. Azt is tudom, nincs értelme máshol más életet keresni. Tartok attól, ne-hogy valami dögvész elől menekülő kétségbeesett horda megtalálja a kolostort, és ki akarja fosztani. Az is meglehet, erőszakkal ki akarnak majd rabolni. Fel-

készültem az ilyen támadásra. A legmagasabban lévő falmélyedésbe a béke és a nyugalom jeleként fehér lepedőt akasztottam. De a kapuk zárva vannak. A kolostorokról minden időben köztudott volt, hogy élelmiszertartalékkal rendelkeznek, és csak remélni tudom, hogy senki sem akarja ezt itt kifosztani, de számolnom kell ezzel is, valaki megpróbálkozik velem, akár csak kétségbeesésében is. Erre az esetre van egy alagút, amin át elmenekülök. Ám ha a látogatók csak egy kicsit is békeszeretőknak tűnnek majd, mindent odaadok nekik, amire szükségük lesz. Egyelőre még elég jelentős raktárkészlet van itt: liszt, gabona, füstölt hús és sok más élelmiszer. Én magam nagyon keveset fogyasztok csak el belőle. A nővérek az utóbbi időben böjtöltek, hogy a megtartóztatással békét és nyugalmat nyerjenek Istentől, ám Isten nem hallgatta meg őket. Az is lehet, meghallgatta őket a maga módján, csak én nem értem. Minél kevesebb nővér maradt a kolostorban, annál kevésbé értettem Istent. Most már egyáltalán nem értem. Megszoktam, hogy a többi nővérral együtt tisztelgek Isten előtt. Sosem értettem meg teljesen a remeték magányos életét. Szívesen beszélgetek az emberekkel, lelkesen kérdezősködöm arról, ők hogyan fogadják Istent, megértik-e őt. Nem féltem sosem a magánytól, sem a hallgatástól, de mindig szükséges rossznak tartottam ezeket, hiszen

nem gazdagítják az emberi lelket. És most nem értem Isten szándékát, nem értem, miért maradtam széles e világon teljesen egyedül. Ijesztő. Úgy érzem magam, mint amikor gyermekkoromban bújócskát játszottam. Az összes gyerek idősebb volt nálam, én elbújtam, ám egy idő után már nem keresett engem senki, senkinek sem hiányoztam. De akkor, bár kiábrándult, kétségbeesett, elhagyatott és elárult voltam, mégis csatlakoztam végül a többiekhez. Most mindannyian elmentek innen messzire, egyenesen Istenhez, és velem együtt ők is makacsul hallgatnak. Nincs kivel beszélgetnem. Lélekben káromkodom, és beismerem, hogy már nincs is kedvem beszélgetni Istennel. Nem szűnt meg a hitem Benne. Nem tagadtam meg. Egyszerűen csak belefáradtam Istenbe. Nem először történik ez velem, de ma már tudom, hogy Isten szándékai kifürkészhetetlenek. Most, amikor úgy tűnik, kihalt körülöttem minden és csak én, az apátnő maradtam egyedül a földön, feltehetőnek tartom, hogy Istennek valamilyen különös szándéka van velem. De nem értem, Istennek milyen szándéka volt azokkal, akik meghaltak. Kiválasztott vagyok, vagy bűnhődöm? Már csak a hallgatásommal imádkozom. Fáradt lelki szememmel a sötétbe és az ürességbe nézek. Isten hallgatásával konkurálok. Összemérem velem az erőmet.

Míg a gyertya csonkig nem ég, a feljegyzéseimet

készíthetem. A máról és a múltól egyaránt. Van, hogy másnap nehezen találom a fonalat. Talán ha sikerül rendbe hoznom a kolostort és kevesebb munkám lesz a környéken, nappal vagy legalább reggelente több időt szentelhetek az emlékeim és gondolataim leírására. Ám jelenleg ez még nem lehetséges. Aztán talán lesz időm arra is, hogy elolvassam a feljegyzéseket a régi időkből, amikor a világ még világ volt, és nem csak egy felperzselt földdarab. Mielőtt Isten elpusztította volna Szodomát, hírvivőket küldött Lóthoz. A városlakók meg akarták támadni a hírvivőket, és Lót inkább odadobta volna nekik mindkét lányát, csakhogy békén hagyják az idegeneket. A lányai szüzek voltak. Végül Isten a családjával együtt kivette őt Szodomából. Lót felesége visszafordult. Mostanában gyakran érzem magam úgy, mint Lót felesége. Talán már én is sóbálvánnyá változtam, csak még nem tudok róla. De ki látta, hogy Lót felesége sóbálvánnyá változott, ha leghátul ment, mindenki mögött? Lót elvesztette a feleségét, a lányai leitatták, majd fiaikat nemzettek vele. Mit cselekedhettek a szodomaiak, ha Isten Lótot tartotta közülük a legigazabbnak? Noé, Lót, és most én. Csakhogy rólam már nem tud meg senki semmit. Milyen tamúságot hagyjak arról, amit látok? És kinek? A feljegyzéseket magamnak készítem, mert nincs kivel beszélgetnem. A vidék

még mindig édeskésen bűzös szagot áraszt az elégett holttestek miatt. Az őrjöngő katonák felgyújtottak néhány falut. Gyorsabb és biztonságosabb megoldásnak tűnt, mint elföldelni a megfeketedett holttesteket. Némelyik épület még áll. Látszólag semmi sem változott. Ám sehol semmi mozgás. Sem nappal, sem éjszaka. Sem éjszaka, sem este nem világít széles e vidéken sehol egy lámpás. Az én ablakomból sem szűrődik ki a fény. Ülök a szerény fénycsóvával egy ablak nélküli, zárt belső helyiségben. Mi lenne, ha észrevenné egy vándor, akinek nincsenek barátságos szándékai? Talán mégis jobb lenne, ha fény szűrődne ki az ablakon. De félek. Ma a magtárban a gabonát osztályoztam, és kimértem a lisztet. Elég tartalékom van. De vigyáznom kell, nehogy tönkremenjen. Egerek, patkányok lehetnek. Elkelve egy macska. Vagy egy kutya. Az állatok is elpusztultak. Sehol sem látni egyet sem. Elsőként a pockok pusztultak el, de a vész után talán elsőként fognak megjelenni. Már felállítottam a csapdákat a még nem létező kártevőknek. Mindig nagyon nehéz az élelmiszer-raktárkészletben turkálni. Szörnyű. Pontosan tudom, melyik munkát melyik nővér végezte. Milyen körülmények között kerültek oda az élelmiszerek, ahol vannak. Nincs már több munkás, de éhes száj sem. Egyedül maradtam az egész készlettel. Azok, akik előállították, és előre örültek annak,

hogy a hosszú börtön után mennyire ízlik majd nekik egy-egy falat, már nincsenek, és nem is lesznek itt. Egyszer talán betévednek majd valamilyen vándorok, akiket megvendégek. Tartok tőlük, de várom is őket. Nagyon szeretném, ha jönne olyan valaki, aki nem idegen teljesen. Egyelőre naponta felmegyek a kolostor legmagasabb pontjára, onnan egyedül kémlelem a vidéket, nem látok semmit, ami mozogna. Félek kimenni a kolostorból, s nem is tudom, mi értelme lenne kimenni. Talán még el kell valakit temetni. Talán valahol találok egy elhagyott állatot, esetleg még gyereket is. De félek örizetlenül hagyni a kolostort. Isten hallgatása talán felhívás arra, hogy kimenjek. Vagy arra, hogy maradjak bent. Aligha maradt valaki életben. De ha mégis? Ha ketten maradtunk volna életben, az egyikünk itt maradt volna, a másik pedig kiment volna, vagy akár mindketten elhagyhattuk volna a kolostort. Ma elrendeztettem az összes nővér sírját. Azokat a sírokat, amelyekben a vész előtt elhunyt nővérek vannak eltemetve, könnyebben rendben lehet tartani. A kertben elegendő virág van. Az új sírok még csak most kezdenek behorpadni. Annyi egyszerű fejfát eszkábáltam már össze, amennyire szükség volt, és a keresztre késsel belevéstem a nővérek nevét. Az elején tartottam attól, hogy összekeve-rem, melyik nővért hova temettem el. Végül az utolsó

keresztre rávéstem a saját nevemet, és odaállítottam az üres sír mellé. Még nem kizárt, hogy nem kapom meg a szörnyű kórt, meg jöhet egy másfajta járvány is. Senki sem tudja, hogyan terjed ez a kór.

A legnehezebb a vízzel. A kutat be kellett temetnem. A környéken minden kutat betemettek, és nem lesz senki, aki újakat ásson. A víz még mindig fertőzött lehet. A pincében van még pár hordó mustom. Keveset iszom, csak a feltétlenül szükséges mennyiséget. Úgy táplálkozom, hogy minél kevésbé legyek szomjas. Nincs más választásom. A folyó egyórai járőföldre van ide, de eltart egy ideig, amíg kimerészkedem odáig.

Reggel ötkor kelek, ugyanúgy, mint mikor még volt élet a kolostorban. Elmegyek a kápolnába. Egyedül imádkozom. Imádkozom, vagyis hallgatok. Visszaemlékezem arra a páterre, aki szentmisét szolgált nekünk. Még a pestis első hulláma elvitte. Nő vagyok, nem szolgálhatok szentmisét. Nem is részesülhetek benne, mert nincs, aki megtartsa. Isten akarja ezt? Azt akarja, hogy hallgasson a világ, hogy az egész földön csak egy nőt hagyott életben, aki nem mutathat be neki szent áldozatot?

Tudom, hogyan szolgálják a szentmisét. Az elejétől a végéig fel tudom idézni. De butaság így lélekben lepergetni az egész misét. Hiszen nem csak ne-

kem lenne szükségem a szentáldozásra. Istennek is szüksége van arra, hogy Őneki, az Ő nevében és Ővele misét szolgáljon valaki. És én nem lehetek az. Ezért hallgatok. Csak imádkozhatok. Megszoktam, hogy a nővérekkel együtt imádkozom. Együtt fohászoktunk, Istennek ajánlottuk a dialógusainkat és a közös hallgatásainkat is. Most már nem tudok mit átadni Istennek. Nő vagyok, de nem hozhatok gyermeket a világra. Már öreg vagyok, ötvenéves. Ha nem lennék is, Istennek vagyok szentelve, tisztasági fogadalmat tettem. Nem értem a sorsomat.

Ma végre rendet raktam az élelmiszerraktárban, de nem jön senki. Biztosan mind meghaltak. Újra elrendeztem a nővérek sírjait, ám ha meghalok, az sem lesz, aki eltemessen, és senki nem rendezgeti többé a sírokat. Már nincs kit védelmeznem, nincs kit etetnem, nincs kiért imádkozzak, hacsak nem a halottakért. De hazugságnak tűnik a holtakért fohászolni. Mindig azért imádkoztam a holtakért, hogy Isten beengedje őket országába. Ám most irigylem a holtakat, és úgy tűnik, nekik kellene értem fohászolniuk. Magamért nem imádkozhatok. Nem tudok. Sosem csináltam. Sosem kértem Istent, hogy bármiben segítsen. Ha valamit kértem, mindig csak azt, hogy valamit megértsek. De most már ez is hiábavaló.

Régen, ma már nagyon régnek tűnik, találkoztam egy fiatal pappal, aki azért imádkozott Istenhez, hogy a prédikációi tessenek az embereknek. Azért fohászoktott, hogy híressé váljon. A prédikációkon kívül énekeket is írt. Szép hangja volt, a dalokat el is énekelte. Egyszer azt mesélte nekem: már nem is remélte, hogy bárki felfigyelne az énekére, s kérte Istent, ha érnek valamit, vegyék észre az emberek. És az emberek felfigyeltek rá. Ez megerősítette hitében. Akkor úgy tűnt nekem, mindannyian más istenben hiszünk. Amikor ezt megmondtam neki, leereszkedő mosollyal így szólt: Te mint nő sosem ízelheted meg a sikert, azért vagy ilyen ellenséges. Aztán elgondolkodott és hozzátette, talán éppen ezért vagyok nőként közelebb Istenhez, ám ő egyre közelít hozzá. Még mondott valami olyasmit, hogy a nők szerénységgel egyensúlyozzák alacsonyabbrendűségüket, azt, hogy nem lehetnek ambícióik. Nagyon büszke volt, hogy az énekeit az egész vidéken ismerik. Akkoriban fontolgattam, imádkozzam-e érte, de aztán úgy döntöttem, nem fogok. Nem tudtam, mit kérjek Istentől. Hogy kitárja a szívét? Miért kellene minden papnak olyannak lennie, amilyennek én képzelem? Közömbös vagyok? Ki tudja, túlélte-e a járványt, és ha igen, most kinek énekel és prédikál?

Viliam kiszabadult. Reggel volt. Sütött a nap, a madarak énekeltek, szellő fújdogált. Zuzana adott neki aprót a buszra. Bement a városba. Hazament, megfürdött, s mielőtt a felesége hazaérkezett volna a munkából, eltűnt otthonról. Az íróklubba ment.

Megváltozott. Úgy nézett ki, mint aki a sírból kelt. Amikor a portás meglátta, a szívéhez kapott, kinyitotta a száját és fel akart kiáltani, de nem bírta. Viliam lekezelt vele, a portás teljes önkívületben, remegve elhúzta a kezét és elfutott a végére. Az író bement a klubba. Ízléstelenül berendezett étterem volt, amelyben a bárpult dominált. A falakon írók portréi lógtak, köztük trónolt Viliam is. A régiek, a már halottak fémből öntve, a még élők bekeretezett fotókon. A képről Viliam simára borotvált arca mosolygott, rajta keresztül fekete szalag. Az élő Viliam pár évet öregedve erőltetetten nevet a barátaira. Délelőtt tizenegy óra van. Többen már eleget ittak ahhoz, hogy elkezdjenek hinni a kísértetekben. Štefan, a költő éppen arccal az ajtó felé fordult. Amikor észrevette Viliamot, legurult a székről az alacsony asztalka alá és ott is maradt háton fekve. A prózaíró Mária, akinek olyan arckifejezése

volt, mint a szoptató madonnának, Rudo, a kritikus ölében ült. Áthemperedett a másik oldalára úgy, hogy közben rövid szoknyája alól kivillant a fehér bugyija. Vincent, a klasszikus nem tudta, a kivillanó bugyira figyeljen-e vagy az ajtóban megjelent kísértetre. Dunajka költőné visítani kezdett, mint valami sziréna. A pult mögött álló pincér előtt sorban álltak az asztaltársaság számára megrendelt féldecik, s azon kapta magát, hogy szisztematikusan sorra dönti magába egyik felszolgálásra váró borókapálkát a másik után. Amikor már ötöt megivott, újra töltött. Érezte, csinálnia kell valamit, mert megbolondul. Remegett a lába, nem tudott elmozdulni a pult mögül, hogy kiszolgálja őket. Ezek voltak a legszörnyűbb pillanatok, melyeket a helyiség gazdag és duhaj történelme alatt megélt. Viliam az ajtóban állt, mosolygott és félt megmozdulni. Ablakok nem voltak, így nem fenyegetett a veszély, hogy a klub jelenlévő vendégei az ablakon át akarnának távozni. A helyiség leginkább bűvőhelynek látszott. Nem volt hova menekülni. Az egyetlen menekülési útvonal az ajtó volt, és ott Viliam állt. A bárszéken az irodalmi lap szerkesztőnöje ült. Amikor Viliam egy lépést tett befelé, zsírpárnáit a pultnak nyomta és elkapta a másik oldalon lévő pincér nyakát. Az éppen a hatodik borókapálkáját

itta. A nő leesett a székről, majdnem letépte a pincér fejét. A Ďuro Muromecnek becézett vidéki zseni, aki úgy nézett ki, mint egy jóltáplált juhász, a végtelenbe nyúló pillanatot követően felállt háttérben lévő karosszékéből, odament a bárpulthoz, ivott a tehetetlen pincér üvegéből, akinek a szerkesztőnő még mindig húzta a fejét, terpeszállásban a karosszékek elé állt, amelyek alatt a költő meg a madonna hevert, és felordított:

– Vigyázz a lelkedre!

Síri csönd támadt, melyet két másodperc múlva a kifestett szemű költőnő nyafogása zavart meg. Muromec odament az ajtóhoz és odanyújtotta Viliamnak az üveget.

– Igyál, ha élsz. Ha halott vagy, menjél el! – Viliam hálásan rámosolygott, és meghúzta az üveget. Muromec hátba vágta és kijelentette: – Él! – Aztán ráordított: – Hol voltál idáig, te rohadt gecí? Már el is temettünk, vagyis csak akartunk.

Az ajtóban Peter jelent meg. Erről eszébe jutott Viliamnak, hogy felhívhatná Beátát, de úgy döntött, későbbre halasztja. Peter elfehéredett, megrogygantak a térdei. Meg sem mukkant. Viliam csak most tudatosította, hogy útközben ki kellett volna találnia valamilyen elfogadható magyarázatot. Semmi nem jutott az eszébe.

– Különleges kiküldetésben voltam! Tapasztalokat akartam gyűjteni az új könyvemhez.

Érzekelte, hogy gyenge a hangja. Nem volt benne biztos, hogy hallja-e valaki. Talán senki, talán néhányan, de legalább kitalálják Viliam történetének saját verzióját, és neki már nem kell erőlködni.

Azon a napon mindnyájan leitták magukat. Viliam Muromecnél töltötte az éjszakát. Félt otthon mutatkozni. Kérdezősködtek volna. Mit mond a gyerekeknek? Fel kéne keresnie Beátát. Elfogadható verziót kell számára kigondolnia, de nem jutott semmi az eszébe.

Másnap a lapok kulturális rovatának szerkesztői lepték el. Viliam nem tudott válaszolni egyetlen kérdésükre sem. A nyomozók is kijöttek. Nekik sem tudott mit mondani. Kérdezték tőle, hogy valaki erőszakkal tartotta-e fogva. Nemmel válaszolt. Egy álmatlan éjszakán végül kitalált egy történetet, miszerint egy kolostorba ment a szerzetesekhez, a helyszínt maga sem tudta meghatározni. Azt állította, ez titok, és ott elmélkedett. Senki nem hitt neki, de nem tudták elképzelni, mi mást csinálhatott volna annyi

héten keresztül és hol máshol lehetett volna.

A lányai csodálkozva néztek rá és nem kérdeztek semmit. A felesége nem beszélt vele. Viliam az irodalmi alapnál kérvényezte, mehessen el alkotószabadságra az írók alkotóházába. Zuzana már nincs ott, nyugodtan kipihenheti magát, s talán idővel mindent elfelejt. Megkapta az alkotószabadságot, s mindenki azt várta, hogy regényt ír tapasztalatairól a halállal.

Ám Viliam ezek után már nem írt semmit. Egy ideig azon gondolkodott, hogy esszét ír a feltámadott Lázárról. Hogyan tűnt el a feléledése után. Aztán meggondolta. Hiszen ő Lázárral ellentétben nem volt halott. És lehet, hogy Lázár tényleg valami különlegeset élt meg.

Talán idővel megbocsátanak neki, és újra megjelentetik valamelyik régi munkáját.

Már délután van, bár **Beáta** ma még nem csinált semmi érdemlegeset. Olyan előérzete van, hogy ma valami nagyon fontos fog történni. Teljesen magánkívül van, nem érdekli semmi. Kávét főz és leül, hogy elolvassa a városi napilap délutáni kiadását. *Esti Hi-*

rek a címe. Ritkán olvassa ezt a buta és undorító lapot. Az üzletből hazafelé jövet vette. Leül kávézni, újságot olvas. Az üzenetrögzítő be van kapcsolva, az újság az asztalon hever, benne mobiltelefon-reklám. A kapcsolat ereje. Ha Viliamnak lett volna mobiltelefon a zsebében, bárki felhívhatta volna. Hamarabb megtalálhatták volna a holttestét. Valahol csörgött volna. Hacsak nem a víz vagy a föld alatt van.

A kulturális rovatban egy házaspárral készült beszélgetést olvas, akik egy egész hetet egy áruház kirakatában töltöttek. Ott ültek az emberek szeme előtt és tévét néztek. Az egész hűhó egy hamarosan induló tévécsatorna reklámja volt, ők már előzetesen nézhatték. Egyik filmet a másik után. Őket meg a járókelők nézték az utcáról. A házaspár azt nyilatkozta, hogy a távöltött hét alatt nagyon hiányzott nekik a kiskutyájuk. Fiatal házaspár, nincs gyerekek. Híresek lettek.

Csöng a telefon. Beáta az üzenetrögzítőn a férje hangját hallja. Felveszi a kagylót. Ez alatt a pár hét alatt nagyon közel kerültek egymáshoz.

– Előkerült.

– Ki? – Beáta arra a kutyára gondol, aki után a reklámházaspár búsult.

– Vilo.

– Milyen Vilo?

- Vilo, Viliam.
- Az istenért, és hol?
- Nem tudja senki.
- Mi történt vele?
- Nem tudni semmit.
- És mi van vele?
- Él.
- Micsoda? Ez szörnyű!
- Később felhívlak.

Beátát sokkolja a hír. Hogyhogy él? Miért él? Minek él? Ez lehetetlen! Erőt vesz rajta a szorongás. Viliam biztos el akarja majd mondani. Beáta nem akar semmit tudni. Nyugalmat akar. A saját életét szeretné élni. Gondolkodás nélkül széthajtja az újságot. Az *Esti Hírek*ben talál egy híradást arról, hogy Viliam, az író életben van, az íróklubban látták. Van ott egy fotómontázs is: Viliam üdvözlése az írók klubjában. A cím: *Lázár feltámadása*. A fénykép háttérében boldogan mosolyog az a kócos a kulturális rovattól. Már megint más színű a haja. Viliam megöregedett, lefogyott és megöszült. Beátát a gimnáziumi földrajztanárára emlékezteti. Amikor valakit feleltetni akart, megnyálazta az ujját, belelapozott az osztálynaplóba, rábökött a névsorra és aztán rámutatott az áldozatra: „Gyere csak ki, kicsikém, te annyira magabiztosnak tűnsz,

mondj csak nekünk valamit Közép-Ázsiáról!”

Beáta átsuhog a nappaliba. Kivesz a szekrényből egy üveg konyakot, tölt magának és felhajtja. Megijed a gondolattól, hogy reggel az üzletből jövet akár össze is futhattak volna.

Péntek van, és szerencsére Peterrel két napra elmennek a hétvégi házba. Csak elmennének! Nehogy Peternek át kelljen csinálnia az egész számot Viliam újjászületése miatt. Az szörnyű volna. Ebben az esetben az sem kizárt, hogy hétvégén otthon maradnak, és még meg is látogatja őket, hogy Peter interjút készítsen vele. Beáta nem élné túl. Egyszerre nagyon vágyott a csendes természetbe, ahol nincs telefon, sem újság. Vágyik a férje után. Megrázkódik a gondolatra, hogy biztosan mindvégig Viliamról fog majd beszélni. Beáta nem fogja hallgatni. Nem. Semmiképpen sem. Elmegy akár egyedül sétálni a patakhoz, majd elballag a falusi kocsmába egy levevre, bármit megtesz, csak hogy kikapcsoljon.

Hétfőn majd kiderül, hogyan tovább. Nincs semmi tovább. Beáta éli majd a saját életét.

Viliam nem létezik. Nincs miért léteznie.

Csöng a telefon. Beáta abban reménykedik, hogy Peter az, reméli, bővebb felvilágosítással szolgál.

– Tessék.

– Én vagyok.

Beáta hallgat. Megijed. Valaki viccet űz belőle? Peter húzza? Rájött, hogy megcsalta Viliammal? Mindenki megbolondult?

– Ott vagy?

Ez Viliam hangja.

– Nem.

Beáta leteszi a kagylót.

Hova bújjon? Olyan kicsi ez a földgolyó. Olyan kicsi ez az ország. Ez a város is olyan pici. Hova tűnjön, hogy ez a hulla békén hagyja? Vízenged a kádba, a csobogás túlharsogja a többi zajt. Lehet, hogy csöng a telefon, és az is lehet, hogy nem. Beáta elmerül a vízben.

Új identitásra lenne szüksége. De hol tudna új életet kezdeni? Kiben bízhat? Annyira vágyik a támogatásra! Amióta az eszét tudja, azóta vágyott egy biztonságot nyújtó erős és mégis szerető férfikarra. Szívesen nézte hátulról a férfiakat, hogy csodálhassa a vállukat. Támaszra vágyott. Az elveszett és meglelt híres férfit furcsa szag lengi körül. Nem tudni, hullaszag vagy a naftalin bűze-e ez. A férjét is ez a szag veszi körül. Átvette a szagot. Az egész város bűdös. Ettől bűzlik az egész ország. Már a lakás is bűzlik, biztosan ő maga is, mert a víz is bűzlik, ami-ben most fekszik. Mindenkiből hullaszag árad.